

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 18 (1903)

П'ятниця, 29 квітня 2016 р.

Видавється з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

ПАСХАЛЬНЕ ПОСЛАННЯ

ПАТРІАРХА КИЇВСЬКОГО
І ВСІЄЇ РУСИ-УКРАЇНИ

ФЛАРЕТА

ПРЕОСВЯЩЕНИМ АРХІПАСТИРЯМ,
БОГОЛЮБИВИМ ПАСТИРЯМ,
ЧЕСНОМУ ЧЕРНЕЦТВУ
ТА ВСІМ ВІРНИМ УКРАЇНСЬКОЇ
ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВІ
КИЇВСЬКОГО ПАТРІАРХАТУ

Дорогі братя і сестри!
ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Цього року український народ святкує Воскресіння Христове в умовах агресивних дій Росії щодо України, в той час, коли нові кайни убивають своїх українських братів. Гнів Божий відчув на собі весь український народ. Як нам радіти пасхальною радістю, коли скорбота прокотилася по всій Україні і доторкнулась до сердеч безлічі людей? Чи можемо радіти в таких умовах? Не тільки можемо, а й повинні!

Ученики Ісуса Христа плакали та ридали, коли йхнього Учителя розіп'яли і Він помер на хресті. Їхня скорбота була набагато глибше і важкою, ніж наші теперішні біди, але апостоли зрадили, побачивши воскреслого Господа (див. Ін. 20: 20). І справилось те, що обіцяв їм Спаситель перед Своїми стражданнями, коли сказав: «Я знову побачу вас, і зрадіє серце ваше, і радості вашої ніхто не відбере від вас» (Ін. 16: 22).

У земному житті все змінюються. Скорботи не бувають постійними, вони змінюються на радість. Війни також не бувають безкінечними, вони закінчуються миром. В історії ми бачимо, що добро завжди перемагає зло, істина — неправду, життя — смерть.

Син Божий для того втілився і став людиною, щоб перемогти в людській природі гріх. Він для того помер на хресті, щоб воскреснути і перемогти смерть. Тепер для нас не страшні ні гріхи, ні смерть. Гріх не страшний, тому що Бог через покаяння прощає людські гріхи. Він простив благородзумного розбійника на хресті, блудницю, яка слозами омивала ноги Спасителя і нащамувала їх дорогоцінним миром, митаря Закхея, який обіцяв половину свого майна роздати вбогим, а кого скривдив — повернути вчетверо; Він простив гонителя Савла, який став великим апостолом Павлом. І донині Господь милостиво прощає всіх грішників — великих і малих, які каються. Чи маємо ми після всього цього підстави радіти? Звісно, що так. І все це дало нам воскресіння Христове. Тому Господь і сказав апостолам: «Зрадіє серце ваше, і радості вашої ніхто не відбере від вас» (Ін. 16: 22).

(Продовження на 11-й стор.)

ІКОНА ПОВЕРНЕТЬСЯ... РАЗОМ З КРИМОМ!

Вербна неділя у Сімферополі, де у кафедральному храмі святих Володимира і Ольги Української православної церкви Київського патріархату зібралося цього дня ще більше прихожан, ніж бувало в «доанексійні» роки, ознаменувалася символічною подією: сімферопольць Микола Йосипович Москаленко («Кримська світлиця» наприкінці минулого року здоровила його з 85-літтям) вирішив передати в дарунок Українській церкві старовинну родинну ікону, яка передавалася Москаленками від покоління до покоління ще з XIX століття. «Хочу залишити цю ікону в храмі святих Володимира і Ольги, щоб прихожани молилися на неї і далі», — сказав Микола Москаленко, вручаючи сімейну реліквію архієпископу Сімферопольському і Кримському Клименту.

Архієпископ Климент подякував прихожанину і попросив його скласти список усіх тих, хто зберігав і передавав з глибини століття цю древню святыню, щоб згадувати їх під час служби. «Прадід її передав своєму синові, тобто моєму лідові. Може, вона і є древінша, просто вже після прадіда згадок про наших предків, на жаль, не збереглося», — сказав М. Москаленко. І додав: «Думаю, фахівці розберуться, скільки насправді її років. Знаю тільки, що дуже древня, тому через кордон її зі мною точно з Криму не випустять, тож хай краще прислухиться людям у нашій церкві». (Далі — на стор. 16)

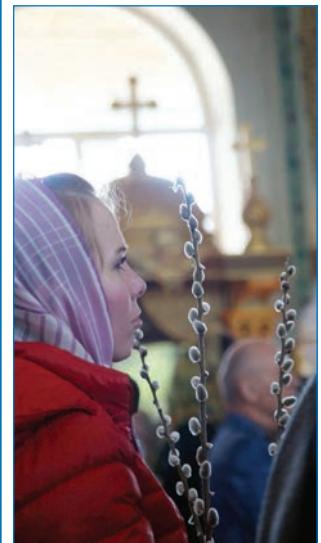

Фото В. Качули

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди по-
діляє думки авторів публі-
кацій, відповідальність за
достовірність фактів не-
суть автори.

Рукописи не рецензують-
ся і не повертаються. Ли-
стування з читачами - на
сторінках газети.

Матеріали для друку
приймаються в електрон-
ному вигляді. Редакція
залишає за собою право
скорочувати публі-
кації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
бул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко
Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журнальне
видавництво»
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Київ
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniictvo@gmail.com
Розповсюдження,
передплатна, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050) 310-56-63

ЄВРОПЕЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ЖУРНАЛІСТІВ ЗАВІЛА, ЩО РЕПРЕСІЇ ПРОТИ ЖУРНАЛІСТІВ У КРИМУ ВИЙШЛИ НА НОВИЙ РІВЕНЬ

Звітно-виборча конференція Європейської федерації журналістів, яка проходила в Сараево 25-26 квітня 2016 року, ухвалила заяву «Репресії проти журналістів у Криму вийшли на новий рівень». Заяву ініціювали Незалежна медіа-профспілка України (НМПУ) та Національна спілка журналістів України (НСЖУ), по-відомія прес-служба НМПУ.

«Раніше репресивні дії у Криму були спрямовані проти одного-двох журналістів. Тепер російська влада обшукала сімох представників журналістської професії. Одному з них, колишньому кореспондентові української газети «День» пенсіонеру Миколі Семені висунули звинувачення у закликах до порушення територіальної цілісності Російської Федерації. Йому загрожує п'ять років ув'язнення», — йдеться в заяви.

У заяви згадано, що за два роки російської анексії Криму там порушене вже третю кримінальну справу за ст. 280.1 Кримінального Кодексу РФ (заклики до порушення територіальної цілісності Російської Федерації) стосовно журналістів за їхню професійну діяльність. Санкції за цію статтею передбачають п'ять років ув'язнення.

Зокрема, у березні 2015 року ФСБ порушила кримінальну справу за фактом публікації кримської журналістки Анні Андрієвської у «Центрі журналістських розсліду-

КОМУ ВІЙНА, А КОМУ...

ФІРТАШ ПОСТАЧАЄ У КРИМ УКРАЇНСЬКУ СИРОВИНУ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА ТИТАНУ

Межиріченський гірничо-збагачувальний комбінат, який належить українському олігарху Дмитру Фірташу, постачає ільменіт, сировину для виготовлення титану, на «Кримський титан», який розташовано на території анексованого Росією Криму.

Про це йдеться у розслідуванні Олександра Гуменюка «Шлях до Криму» для програми «Слідство.Інфо» на Громадському.

Як зазначається, «Кримський титан», який раніше належав Дмитру Фірташу, після анексії Росією Криму був переданий в оренду московській компанії ТОВ «Титановій інвестиції», засновником якої є кіпрська компанія «Летан Інвестментс лімітед».

«На цю ж фірму зареєстрована австрійська компанія «Group DF International». Отже, де-факто завод лишався власністю українського олігарха, а де-юре тепер працює за російським законодавством», — говориться у розслідуванні.

Після блокади півострова та офіційного закриття портів до «Кримського титану» — ключового підприємства Фірташа — стало фактично неможливо постачати з України ільменіт.

Як зазначається, «Слідство.Інфо» отримало ексклюзивні документи, які допоможуть пов-

вань». На той час журналістка вже вийшла на материкову частину України. Тоді в квартирі її батьків у Криму було проведено обшук, а батька журналістки двічі викликали на допити.

Також окупаційна влада виявила ознаки сепаратизму у матеріалах кримського сайту «BlackSeaNews». Стосовно його головного редактора Андрія Крименка влітку 2015 року так само було порушене кримінальне провадження за ст. 280.1 КК РФ. А обшуки також були проведені у колишніх співробітників видання, які мешкають в Криму.

НМПУ та НСЖУ вважають, що відкриття кримінальних проваджень є суто політичними діями, які мають на меті заликати незалежних кримських журналістів.

За даними кримських правозахисників, за два роки російської окупації Криму на півострові зафіксовано кілька десятків фактів порушень прав журналістів: від заборони висвітлювати ті чи інші події до кримінального переслідування та фізичного насильства. А через тиск і погрози з боку окупантів влади, так званої кримської самооборони та російських спецслужб, півострів вимушенні були покинуті близько десятка редакцій кримських ЗМІ, які не погодилися бути пропагандистами.

Представляючи заяву учасникам конференції ЄФЖ, **«Детектор медіа»**

ністю відстежити шлях постачання українського ільменіту на фірташівський «Кримський Титан».

«Вантаж, який ми відстежуємо, відправлено з Межиріченського гірничо-збагачувального комбінату, якому належать 10 та 11 кар'єр. Після видобутку ільменіт видається до порту «Южний», що поряд з Одесою. Його везуть залізницею в конкретний приватний портовий термінал», — розповідають журналісти «Слідство.Інфо».

Згідно з документацією, судно «Катя» з ільменітом направляється у російський порт Кавказ, що знаходиться у Керченській затоці.

Згідно з даними міжнародного сайту з відстеження морських суден marinetraffic, у затоці «Катя» стоїть поруч із судном під російським прапором «Нефтерудовоз».

Крім того, журналістам вдалось зафіксувати, як ільменіт з «Каті» перевантажується на «Нефтерудовоз», який потім рухається в бік анексованого порту в кримській Керчі, а згодом заходить в нього.

«На підтвердження факту заходу «Нефтерудовозу» в кримський порт ми також отримали фото безпосередньо з самої Керчі. Їх зробили 6 квітня 2016 року під час розвантаження судна, яке забраво вантаж у «Каті». На них чітко видно і назву «Нефтерудовоз», і розвантажену поруч ільменітову руду», — повідомляють журналісти «Слідства».

«Економічна правда»

ла 10,3 тисяч осіб. Із них кількість безробітних — 8,5 тисяч, а рівень зареєстрованого безробіття склав 0,9 відсотка економічно активного населення.

Як вважає професор МГУ, директор регіональної програми Незалежного інституту соціальної політики Наталя Зубаревич, у Криму рівень реальних доходів населення падає набагато швидше, ніж у Російській Федерації, що зумовлено високим порогом інфляції на півострові.

За даними Центру зайнятості населення Криму, чисельність незайнятих громадян, які перебувають на реєстраційному обліку на кінець березня 2016 року, станови-

ua.krymr.com

ПЕРІОД ЩЕДРИХ ГРОШОВИХ ВЛИВАНЬ РФ В ОКУПОВАНІЙ КРИМ ЗАКІНЧИВСЯ

За підсумками 2014 року Крим став «найбільш дотаційним регіоном РФ», сподівався на те, що з нього зроблять вітрину, не доводиться. Про це розповіла професор МДУ Наталя Зубаревич в інтерв'ю «Фокусу», заявивши, що період щедрих грошових російських вливань закінчився, півострів перетворився на звичайній дотаційний регіон.

Юрій Луканов наголосив: якби заява не була підтримана, то члени комітету НМПУ — кримчанка Анна Андрієвська і кримська татарка Еміне Зіятдинова, які втратили батьківщину через російську окупацію, — були б дуже розчаровані без підтримки європейських колег.

Прес-служба НМПУ інформує, що голови профспілки довелося спростовувати інформацію від французького журналіста про те, що в Україні заарештовано журналістку Олену Гліщинську. Українська делегація наголосила, що Гліщинська звинувачується в спробах організації так званої Бессарабської народної республіки, аналогу та званих ДНР і ЛНР.

«Ситуація була непроста, бо багато хто мав сумніви у правдивості, — розповів про обставини ухвалення заяви перший секретар НСЖУ Сергій Томіленко. — Ale нам вдалося переконати аудиторію. Переважно більшість голосів європейські колеги підтримали нас».

Напередодні українська делегація закликала представницю ОБСЄ з питань свободи ЗМІ Дуню Міятович ініціювати моніторингову місію до Криму. Пані Міятович заявила, що вже працює над цим питанням і підкressила, що буде його порушувати перед урядами України і Росії.

«Сьогодні позиції «Єдиної Росії» сильно похитнулися через події, які зараз відбуваються в Криму у зв'язку з низьким рівнем організації роботи органів влади. Вони сформовані, координуються та контролюються цілком і повністю однією партією. По суті, це сформувало монополію у владі, яка дає сьогодні негативні показники у забезпечені життєдіяльності населення. На жаль, єдине зростання — це зростання корупції! — сказав Брячак.

За його словами, це стало зрозуміло вже великому числу жителів Росії, а також окупованого Криму.

Довідка УНІАН. Росія в березні 2014 року після введення військ анексувала український Крим, організувавши «референдум» з його самовизначення.

Самопроголошена кримська влада заявила, що 96,77% висловилися за приєдання Криму до Росії.

18 березня в Кремлі був підписаний так званий «договір» про прийняття до складу РФ Криму і Севастополя.

Країни Заходу не визнають анексію Криму і ввели низку економічних санкцій проти РФ.

ДЕРЖСЛУЖБА У СПРАВАХ КРИМУ: УКРАЇНА НЕ ПОВИННА ЗАБЕЗПЕЧУВАТИ ОКУПАНТІВ ВОДОЮ

Заступник голови Держслужби України у справах Криму і Севастополя Зарема Озенбаш вважає, що вода Північно-Кримського каналу не повинна надходити на півострів, поки він перебуває під контролем Росії. Про це вона заявила в ефірі Радіо «Крим.Реалії».

«Ми у жодному разі не повинні, держава Україна, вирішувати ті питання, ті проблеми, які виникають перед окупантів владою. Саме тому ми перекрили канал, і вода в Північно-Кримському каналі, я сподіваюся, не надходить. Сподіваюся, дамбу (у Херсонській області, — ред.) буде добудовано. Вона вже побудована, її залишилося добудувати. І вона витримає весь той потік води, який збереться в Херсонській області, у Каланчаку. І вода, дійсно, надходить не буде», — сказала вона.

Нагадаємо, тимчасова дамба в руслі Північно-Кримського каналу була побудована 2 роки тому, після того, як в Крим перестала надходити вода по каналу. Її побудували для того, щоб утримувати воду на рівні, необхідному для зрошення поляв у Херсонській області. Вода, що надходить з материкової частини України, забезпечувала до 85% потреб Криму у прісній воді. Після анексії Криму Росією в лютому-березні 2014 року подача води каналом була припинена.

ЗАБОРНЕНИЙ РОСІЄЮ МЕДЖЛІС ПЕРЕХОДИТЬ НА «НАДЗВИЧАЙНИЙ РЕЖИМ» РОБОТИ

Як повідомляє УНІАН, 26 квітня підконтрольний РФ Верховний суд Криму визнав об'єднання «Меджліс кримськотатарського народу» екстремістською організацією і заборонив його діяльність в РФ.

Позов подала так званий «прокурор Криму» Наталія Поклонська у лютому 2016 року. На її думку, організація налаштована на антиросійську діяльність.

Мін'юст РФ також включив Меджліс кримських татар до переліку організацій, діяльність яких припиняється зв'язку із здійсненням ними екстремістської діяльності.

У Кримській правозахисній групі заявили, що застосування до Меджлісу кримськотатарського народу норм «антиекстремістського» законодавства Росії загрожує кримінальним переслідуванням не тільки членам організації, а й іншим представникам кримськотатарського народу. Перший заступник Меджлісу Наріман Джелял пообіцяв приступінні на суді, що члени Меджлісу будуть подавати апеляцію і шукати всі можливі шляхи для європейського суду.

Призначений Кремлем «глава» кримського уряду Сергій Аксюнов привітав рішення підконтрольного Росії Верховного суду Криму щодо заборони діяльності Меджлісу кримських татар на території півострова. Про це повідомляє його прес-служба.

«Ця організація є майданчиком для поширення екстремістських дій і ведення підривної роботи проти Росії і Криму. Зарубіжні господарі Меджлісу намагалися використовувати цю структуру для розпалиювання ненависті і дестабілізації обстановки на півострові. Судова заборона поклала на цим спробам кінець», — сказав Аксюнов.

У Міністерстві закордонних справ України засуджують заборону діяльності Меджлісу кримськотатарського народу в Криму за рішенням підконтрольного Росії Верховного суду півострова.

Про це написала у Twitter речниця українського МЗС Мар'яна Беца. «Абсолютно злочинне і неправомірне рішення окупаційної влади Криму щодо заборони Меджлісу. Рішуче засуджуємо», — наголосила Беца. За її словами, це рішення спрямоване на знищенння кримськотатарського народу. «Порушення прав людини, прав корінного народу», — написала речниця МЗС.

У Раді Європи відреагували на заборону Меджлісу в окупованому Криму. Заяву комісара ради Європи з прав людини Нільса Мужнікса оприлюднила прес-служба РЕ.

«Я дуже стурбований сьогоднішнім рішенням суду про заборону

діяльності Меджлісу кримськотатарського народу як екстремістської організації», — заявив Мужнікськ.

Він підкреслив, що Меджліс як вищий представницький орган кримських татар невіддільний від їхнього прагнення відновити власну вагу на півострові після десятиліть вигнання з часів Радянського Союзу.

Меджліс — важлива традиційна і суспільна структура кримськотатарського народу. Ототожнення його з екстремізмом відкриває дорогу стигматизації та дискримінації значної частини кримськотатарського народу і є негативним сигналом для всієї громади, вважає комісар. «Я наполегливо закликаю до скусування цієї заборони в інтересах захисту прав людини та єдності на півострові», — підсумував Мужнікськ.

* * *

Генеральний секретар Ради Європи Торбайорн Ягланд закликав скасувати судове рішення про заборону діяльності Меджлісу кримськотатарського народу. Відповідна заява генсека розповсюджена прес-службою Ради Європи, передає кореспондент УНІАН.

«Я дуже стурбований рішенням, принятым судом у Сімферополі, оголосити Меджліс кримськотатарського народу «екстремістською організацією» і заборонити його», — заявив Ягланд. Він зазначив, що у доповіді, яка нещодавно була підготовлена правозахисною делегацією, яку генсек направляв до Криму, глава делегації, посол Жерар Штудман попередив, що можливе рішення про заборону Меджлісу означатиме новий виток репресій стосовно кримських татар.

«У доповіді, яка нещодавно була представлена Комітету Міністрів Ради Європи, зокрема, вказувалося, що визнання Меджлісу екстремістською організацією може значно збільшити ризик подальшого відчуження кримськотатарської спільноти та ізоляції її від решти населення, яке проживає на півострові. Сьогодні, після рішення суду, цей ризик є дуже значним. Тому я закликаю відповідні органи вжити необхідних заходів, щоб швидко скасувати це рішення», — заявив Ягланд.

* * *

Як повідомляє турецьке агентство «Anadolu», зовнішньополітичне відомство Туреччини виступило із засудженням рішення російського суду про заборону діяльності Меджлісу кримських татар, включенного до списку «екстремістських організацій».

У турецькому МЗС підкреслили, що Меджліс є законно обраним органом кримськотатарського народу, який сформований демократичним шляхом на основі вільного волевіявління і тим самим відображає волю кримських татар.

В Анкарі назвали рішення суду про заборону Меджлісу кримських татар останньою ланкою кроків, спрямованих проти єдності й цілі-

ності кримських татар. Зазначається, що тиск на кримських татар почався після незаконної окупації та анексії Криму з боку Росії.

«Кримських татар знову намагаються заликати і настрахати. Ми з жалем сприймаємо це рішення, яке є ще одним проявом систематичного, масового тиску на основні права і свободи жителів півострова. Туреччина продовжить підтримувати законну боротьбу кримськотатарського народу і зусилля щодо усунення таких тисків», — наголошується в заяви.

* * *

Представник Державного департаменту США Марк Тонер висловив стурбованість забороною Меджлісу кримськотатарського народу в анексованому Росією Криму.

За його словами, заборона Меджлісу скасовуєте не невелике представництво, що залишилося у кримських татар.

* * *

Найближчим часом буде проведена нарада членів Меджлісу, які пereбувають на материковій частині України. Діяльність Меджлісу продовжиться вільних від окупації територіях України з центром у Києві, повідомляє прес-служба Уповноваженого у справах кримськотатарського народу Мустафи Джемілева.

«Меджліс — це не лише 33 люди, яких обирає Курултай (Національний з'їзд) таємним голосуванням, але й вся структура національного самоврядування. Це — 230 місцевих і регіональних меджлісів, їхні члени, загалом близько 2,5 тисяч людей. Їх опоненти визнають екстремістами і проти них, очевидно, будуть репресії. За такої логіки, ті люди, які обирали ці органи, теж є екстремістами. Росія протиставляє проти себе весь корінний народ Криму», — заявив лідер кримськотатарського народу, народний депутат України, Мустафа Джемілев.

* * *

Голова Меджлісу кримськотатарського народу, народний депутат України Рефат Чубаров видав розпорядження про діяльність Меджлісу у надзвичайному режимі в умовах тимчасової окупації Криму.

Як передає кореспондент УНІАН, про це Чубаров заявив під час брифінгу. «Я, як голова Меджлісу, спираючись на рішення Меджлісу від 19 лютого 2016 року, видав розпорядження про введення надзвичайного режиму діяльності органів національного самоврядування кримськотатарського народу в умовах тимчасової окупації Криму», — сказав він. Чубаров також підтвердив, що центральний офіс Меджлісу буде розташовано у Києві.

У турецькому МЗС підкреслили, що Меджліс є законно обраним органом кримськотатарського народу, який сформований демократичним шляхом на основі вільного волевіявління і тим самим відображає волю кримських татар.

В Анкарі назвали рішення суду про заборону Меджлісу кримських татар останньою ланкою кроків, спрямованих проти єдності й цілі-

КОЛИ ПОВЕРНУТЬСЯ ЯНГОЛИ...

Від війни в нас така втома! Янголи! Благо!

Повертайся додому!!!

Це уривок із вірша 10-річної Поліни Туфекчі. Вона з мамою мусила перевірати із окупованого Луганська в місто Кремінна Луганської області. Дівчинка розповідає: «Я сказала мамі, що від нас відletіли всі янголи, тому в Луганські та Донецькі областях почалася війна. А коли янголи повернуться, знova настане мир. Тому мені захотілося повернути янголів у наше місто, зібравши їх з багатьох куточків світу».

Так мало мирних років в нашій історії,

Багато болі втрат на нашій території

Від війни в нас така втома Янголи, повертайсь додому!

Зруйновані міста, Луганщина - немов поникла квітка. Сині діти війни - недобра мітка

Війна, не кради наше дитинство! Пакуй свої валізи!

Для янголів з усіх країн відкрились візи

Чорне слово, наче написане смітком вугілля...

Янголі, замалоїце не мрієжivo божевіlia!

В усі міста, країн напишу істини

Янголі, ви мир на крилах нам повинні принести

Від війни в нас така втома!

Янголі! Благо! Повертайся додому!!!

рюмою та диму янгола, переданого з Луганська.

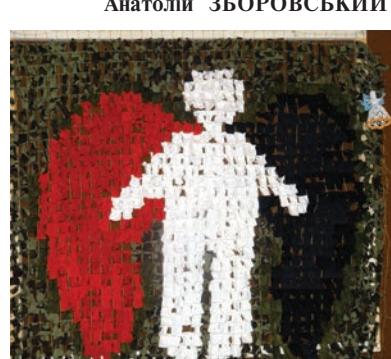
Мама Поліни, керівник ГО «Громадянський корпус» в Луганській області Олена Стеценко говорить: «Ми хочемо, щоб цей музей став своєрідним культурним та духовно-просвітницьким центром для наших дітей, у якому вони могли б не просто подивитися на колекцію янголів. У майбутніх планах — проводити тематичні вечори, спектаклі, майстер-класи, цікаві зустрічі. Тобто таким чином виховувати духовність у дітей, знайомити їх з християнством. А ще ми розмістимо в музеї карту України, на якій будемо позначати міста та села нашої країни, звідки отримуємо янголів у подарунок. Вважаємо, що діти більше дізнатимуться про Україну, і це сприятиме її об'єднанню».

Ідею створення своєрідного духовно-культурного середовища навколо музею янголів уже підтримали учасники спільногого проекту «Культурний простір — місце для діалогу та взаєморозуміння», який реалізується у партнерстві Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та Полтавської обласної організації Національної спілки письменників України за підтримки Інституту міжнародної співпраці Асоціації народних університетів Німеччини та Польської міжнародного проєкту «Від руйнування до творення. Шляхи примирення в українському суспільстві».

Музей на крилах звертається до небайдужих українців із проханням подарувати янголів у музеїну колекцію чи надати іншу допомогу. Для музею планується спорудити окреме приміщення. Всі небайдужі можуть допомогти, зателефонувавши за номерами: (050) 692-05-02 та (096) 015-15-50. А кияни можуть завітати в Національний музей літератури України. Нині тут представлена експозицію з музею янголів. Музей на крилах мандрує Україною.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ

Найбільше янголів прибуло з Чернівецької області, проте чимало — з Києва, Вінниці, Харкова, Полтави, є експонати навіть із США, Білорусі, Італії і Японії. Особливий експонат — паперовий янгол і привітання від сестер Надії та Віри Савченко. Найбільше вражася фігура обгорілого, потемнілого від вогу

магаючись не відстати на шляху до жданого порту Успіх, то у їхніх пасажирів не мало виникнення жодного сумніву ані в очевидній необхідності утримання судна в якнайкращому стані, ні в професійності чи відданості капітана і команди. Адже це критично важливо, найперше, аби триматися в групі лідерів, а з іншого боку, аби не опинитися в хвості тієї неймовірної регати, де майже не діють закони, де, як і скрізь у природі, той, хто відстає, рано чи пізно опиняється в ролі жертви, де певні старі «калоші», підпавши під владу негідників, вдаються до відвертого піратства...

Як же мені ставитися до капітанів і команд, які, змінюючи одні одних, не те, що не докладалися до того, аби наш л

НА БЕРЕЗІ ПРИП'ЯТІ СПЛИТЬ САТАНА...

ВИСТУП ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ПЕТРА ПОРОШЕНКА ПІД ЧАС ЗАХОДІВ У ЗВ'ЯЗКУ З 30-МИ РОКОВИНАМИ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФІ

На березі Прип'яті сплиль сатана,
прикинувшись, клятий, сухою вербою.
На березі Прип'яті — березі — на —
ріки, що колись була голубою.
Стойть йому атомна черна свіча.
Лежать йому села в біді і розруси.
Уп'явся в пісок пазурами корча,
свистить йому вітер в дуплястому вусі.
Він скрізь по хатах понаписував мат.
Ікони покрав. Загубив респіратор.
Тепер захотілось йому подрімати.
Още його царство. Він тут імператор.

Шановні пані та панове! Ваша Високоповажність, Пане Президент. Дорогі співвітчизники, які дивляться нас зараз по телевізору, і весь світ, який сьогодні солідарний з Україною!

Глибше і проникливіше, а ніж Ліна Костенко, про Чорнобиль ще не написав ніхто, — хоча вже й минуло тридцять років з часу тієї жахливої біди. На історичному шляху, яким крокує український народ, чорнобильська трагедія розташувалася приблизно на півдорозі від нацистської окупації до російської агресії. Вона стала найбільшим нашим випробуванням між Другою світовою війною та війною, яку проти України розв'язала Москва.

В той час, коли все ще потрібні колосальні ресурси на подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, коли конче необхідні великі кошти на соціальну підтримку ліквідаторів і потерпілих, — ми мусимо витрачати на оборону та безпеку ледве не п'яту частину видатків нашого бюджету.

Яке дивне сплетіння різних причинно-наслідкових зв'язків! Чорнобиль певною мірою став каталізатором розпаду СРСР, сприяв появлі в Україні опозиційних антиимперських рухів і наближенню нашої Незалежності. Водночас він породив і потужні нуклеарні фобії і антиядерні настрої. Постчорнобильське суспільство неначе підіштовхнуло тодішньої влади до рішення про відмову від атомної зброї.

Несприйняття Кремлем самостійності України та відсутність дієвих гарантій безпеки безядерної України в недобре пам'яті Будапештському меморандумі в свою чергу спровокували напад Росії на Україну. Російська агресія, по-перше, підірвала довіру няядерних держав до режиму нерозповсюдження цієї зброї, а по-друге, створила загрозу повторення атомної катастрофи на території нашої держави.

І хай це нікому не видається утопією! Не забуваймо: активні бойові дії точилися за кількасот кілометрів від Запорізької АЕС. Росія готовала повномасштабну війну проти України. Як мінімум — планувала воєнні дії та безлад на більшій частині території нашої держави. В тому числі там, де розташовано чимало небезпечних об'єктів.

Ми вдалися до посилення заходів безпеки на АЕС; захищаемо їх від можливих атак з боку терористично-диверсійних груп в гібридній війні.

Нашим унікальним досвідом забезпечення фізичного захисту радіоактивних матеріалів та ядерних об'єктів від можливих диверсій я ділівся з нашими партнерами під час саміту з питань ядерної безпеки у США на початку цього місяця. Боротьба проти можливого ядерного тероризму має координуватися на міжнародному рівні, і в цій співпраці бере активну участь Служба безпеки України.

Це стосується, до речі, і новітніх кіберзагроз, які в часі Чорнобиля для нас ще просто не існували. Якщо вірус BlackEnergy використали для атаки на наші обленигро, то де гарантії, що подібні технології не загрожують і атомним станціям?

На саміті я також наголосив, і сьогодні —

повторюю, що в окупованому Росією українському Криму Кремль розміщує елементи свого ядерного потенціалу. Ми і наши партнери маємо вирішити, як покращити гарантії безпеки з боку ядерних держав для тих країн, які не володіють зброєю масового знищенні.

Втім, Чорнобиль показав, що і «мирний атом» — дефініція доволі умовна. Часом він такий же небезпечний, як сама ядерна зброя. Позбулися обжитих домівок понад сто п'ятнадцять тисяч мешканців Прип'яті та Чорнобиля, районних центрів та сіл 30-кілометрової зони. Радіонуклідами було забруднено 2300 населених пунктів, на території яких проживало близько двох з половиною мільйонів осіб. Важко злагодити, але в десятикілометрову зону, напевно, вже ніколи не повернуться люди! Медицина і статистика не можуть встановити точної кількості жертв, але прямій опосередковані людські втрати, кількість тих, хто помер чи став інвалідом, вимірюється сотнями тисяч.

Чорнобильську АЕС ми вивели з експлуатації наприкінці минулого століття, але проблема наслідків катастрофи все ще залишається відкритою. Вони важким тягарем лягли на плечі українського народу, і ми ще далікі від їхнього остаточного подолання.

За нинішніх непростих часів для України особливо важлива підтримка світової спільноти.

Я знаю, що сьогодні жертви катастрофи поминають в усіх церквах, молитовних домах, мечетях та синагогах України. Про це дніми ми говорили на Всеукраїнській ради церков та релігійних організацій з їхніми представителями та керівниками.

Чим далі відходимо від Чорнобиля-86, тим вище оцінюємо дії ліквідаторів: пожежників, будівельників, військовослужбовців, персоналу ЧАЕС, медиків, співробітників МВС, науковців. І, зрозуміло, — тогодчасних волонтерів.

Із нестихаючим болем у серцях згадуємо тих, хто поклав свої життя у боротьбі з ядерною смертю. Шануємо тих, хто втратив здоров'я і потребує особливої уваги від держави і суспільства.

Я висловлюю глибоку вдячність мужнім учасникам ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС і тим, хто нині продовжує виконувати складні й відповідальні завдання на станції та у зоні відчуження.

Вважаю, що уряд в цих скрутних умовах економічної кризи, спричиненої російською агресією, має таки винаходити на потреби чорнобильців максимум можливого із бюджету — після задоволення потреб на оборону та безпеку.

Чорнобильська аварія, як і аварія на АЕС «Фукусіма-1» в Японії, ще довго залишатиметься подіями планетарного масштабу як виклик усюлью людству. Подібні катастрофи не зважають на державні кордони, мають глобальний характер.

Чорнобіль поставив на порядок денний безліч безпекових, інженерно-технологічних, екологічних і медичних завдань і проблем, ще й досі не вирішених.

Водночас — це випробування дало нам відчуття єдності, породило могутнію енергію мужності, солідарності, жертовності і співчуття. Чорнобіль показав, що ми, українці, сильний народ, здатний подолати навіть атомного демона.

Завершили хотів би, як і починав, словами великої Ліни Костенко: «Поховані чорнобильські ліси! Не забувайте наші голоси».

Маємо зробити все, щоб ліквідувати наслідки катастрофи, і не допустити її повторення, і упаси нас, Господи, щоб це ще раз не буде повторилося.

Жорсткі та ефективні заходи із ядерної безпеки повинні бути ключовим пріоритетом у галузі атомної енергетики.

Ясно, що ані сьогодні, ані завтра Україна, диверсифікуючи поставки енергоносіїв і виборюючи енергетичну незалежність, не зможе відмовитися від атомної енергетики. Але водночас ми маємо думати і про нові технології, і про алтернативи та нетрадиційні джерела енергії, про збільшення енергоефективності. Питання енергозбереження, до речі, одразу після святів обговорюватимуться на Національній раді реформ, і про співпрацю в цьому напрямку ми сьогодні також говорили з президентом ЄБРР.

Впевнений, все у нас вийде. Впевнений — все буде добре, дорогі співвітчизники!

Слава Україні!

З нагоди роковин Чорнобиля до нас, українців, звернувся Вселенський Патріарх Варфоломій, який є Предстоятелем нашої материнської Церкви, від якої до нас прийшло Християнство.

Його Святість молиться за те, аби пам'ять про Чорнобіль була вічною і недаремною і закликає нас «згадати імена всіх тих, відомих і невідомих, які втратили своє життя, бо пам'ять пов'язує нас з минулум, змінне нашу поведінку і ставлення до сьогодення та покладає на нас відповідальність за майбутнє».

Я знаю, що сьогодні жертви катастрофи поминають в усіх церквах, молитовних домах, мечетях та синагогах України. Про це дніми ми говорили на Всеукраїнській ради церков та релігійних організацій з їхніми представителями та керівниками.

Чим далі відходимо від Чорнобиля-86, тим вище оцінюємо дії ліквідаторів: пожежників, будівельників, військовослужбовців, персоналу ЧАЕС, медиків, співробітників МВС, науковців. І, зрозуміло, — тогодчасних волонтерів.

Із нестихаючим болем у серцях згадуємо тих, хто поклав свої життя у боротьбі з ядерною смертю. Шануємо тих, хто втратив здоров'я і потребу особливої уваги від держави і суспільства.

Я висловлюю глибоку вдячність мужнім учасникам ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС і тим, хто нині продовжує виконувати складні й відповідальні завдання на станції та у зоні відчуження.

Вважаю, що уряд в цих скрутних умовах економічної кризи, спричиненої російською агресією, має таки винаходити на потреби чорнобильців максимум можливого із бюджету — після задоволення потреб на оборону та безпеку.

Чорнобільська аварія, як і аварія на АЕС «Фукусіма-1» в Японії, ще довго залишатиметься подіями планетарного масштабу як виклик усюлью людству. Подібні катастрофи не зважають на державні кордони, мають глобальний характер.

Чорнобіль поставив на порядок денний безліч безпекових, інженерно-технологічних, екологічних і медичних завдань і проблем, ще й досі не вирішених.

Водночас — це випробування дало нам відчуття єдності, породило могутнію енергію мужності, солідарності, жертовності і співчуття. Чорнобіль показав, що ми, українці, сильний народ, здатний подолати навіть атомного демона.

Завершили хотів би, як і починав, словами великої Ліни Костенко: «Поховані чорнобильські ліси! Не забувайте наші голоси».

Маємо зробити все, щоб ліквідувати наслідки катастрофи, і не допустити її повторення, і упаси нас, Господи, щоб це ще раз не буде повторилося.

Жорсткі та ефективні заходи із ядерної безпеки повинні бути ключовим пріоритетом у галузі атомної енергетики.

Ясно, що ані сьогодні, ані завтра Україна, диверсифікуючи поставки енергоносіїв і виборюючи енергетичну незалежність, не зможе відмовитися від атомної енергетики. Але водночас ми маємо думати і про нові технології, і про алтернативи та нетрадиційні джерела енергії, про збільшення енергоефективності. Питання енергозбереження, до речі, одразу після святів обговорюватимуться на Національній раді реформ, і про співпрацю в цьому напрямку ми сьогодні також говорили з президентом ЄБРР.

Впевнений, все у нас вийде. Впевнений — все буде добре, дорогі співвітчизники!

Слава Україні!

26 квітня 2016 р.

м. Київ

«ЗОНА» ЧЕРЕЗ 30 РОКІВ...

ДЕСЯТЬ МАЛОВІДОМИХ ФАКТІВ ПРО ЧОРНОБИЛЬСЬКУ АЕС

ЗЕМЛІ ЗОНИ ВІДЧУЖЕННЯ БУДТЬ ПЕРЕТВОРЕНІ НА ЗАПОВІДНИК ІЩЕ 100 ТИСЯЧ РОКІВ ЗАЛИШАТИМУСЯ БЕЗ ЛЮДЕЙ...

Через 30 років після страшної Чорнобильської катастрофи людина починає поступово замислюватися над поверненням мертві зоні відчуження у господарське користування. Не йдеться про проживання населення — у найближчі кілька-десяти тисяч років про це можна навіть і не думати. Однак цілком реально переформувати «зону» у господарський об'єкт, що приноситиме користь науці та кошти державі. Ніде на Землі (на щастя, звісно) немає подібних унікальних умов для розвитку флори і фауни. Виявляється, що все зовсім не так, як у грі S.T.A.L.K.E.R. чи у серії романів «Темна вежа» Стівена Кінга — радіація не перетворила тварин на мутантів, не спричинила появу нових видів — принаймні поки що (хто знає, що буде потім). Дослідники назначають, що деякі органи у «місцевих» видів працюють інакше, ніж у їхніх родичів на інших територіях, у майбутнь

4. Близько 70% території зони відчуження — це ліс. Ще 30% займають поля, які також поступово заростають. Торік, під час масштабних весняних пожеж, спричинених підпалом, згоріло аж 7% території. Однак до питання забезпечення пожежної безпеки у «зоні» ставляться більш ніж серйозно. Роботи з чистки лісу та підготовки протипожежних траншей ведуть 500 працівників підприємства «Північна пуща».

5. Після аварії на Чорнобильській АЕС рівень забруднення радіонуклідами річки Дніпро підвищився у 10–15 разів порівняно з доаварійними показниками. Попри це, рівень забруднення все ще не перевищує допустимі санітарні норми. Однак радіонукліди продовжують потрапляти у воду. Радіоактивні ґрунтові води «зони» стикаються у річку Прип'ять, а звідти потрапляють у Дніпро, Чорне море та світовий океан.

6. Протягом 30 років загальний вплив радіації у зоні відчуження зменшився у 10 тис. разів. А завдяки будівництву першого саркофага радіаційні викиди в атмосферу з інженерних споруд 4 енергоблоку скоротилися у 125 разів. За цими холдинами цифрами стоять життя і здоров'я майже 100 тисяч ліквідаторів. У перші роки люди працювали довоюка реактора з розрахунком радіаційної дози 25 рентген на особу. Отримати таке опромінення можна було за лічені хвилини, якщо не за секунди. Однак вибору не було, хтось мав встановлювати обладнання, зводити «Укриття-1», захоронювати радіаційно заражені землі, зносити будинки, вирубувати дерева і навіть відріювати домашніх тварин, що залишилися на опроміненій території...

7. Вага нового саркофага, об'єкта «Укриття-2», становить 30 тис. тонн. Це найбільша аркова споруда Європи і найбільший рухомий об'єкт такого розміру. У листопаді цього року монтаж арки буде повністю завершений, і її насунуть на старий саркофаг. Проектуванням та зведенням нового укриття завідує французька компанія «Novarka». Саме її проект переміг на конкурсі. До цього ж 4-ї енергоблок хотіли просто залити бетоном. Однак таке рішення не дозволяло б контролювати майже 200 тонн радіаційних відходів — усе, що залишилося від колишнього реактора. Після введення конфайнменту в експлуатацію у листопаді 2017 року Україна поки що залишається сам на сам із Чорнобильською катастрофою, адже наразі немає жодних доказів, що зону відчуження відновлено.

8. Конструктивне рішення побудови самоаркоподібного саркофага дає можливість контролювати стан залишків реактора. Він стоятиме сто років, і за ці сто років людство має придумати, яким чином розібрati та захоронити усі 200 тонн відходів. На жаль, поки що немає ні відповідного проекту, ні фінансування, ні напрацювань щодо концепції майбутнього сховища для таких відходів. Поки що передбачається, що розібрati залишки реактора будуть роботи японського виробництва.

9. Найбільш забруднені території зони відчуження непридатні для проживання населення, однак у теорії можуть принести Україні економічну користь, якщо розвивати там альтернативну енергетику. Встановлення вітряків та сонячних батарей вимагає величезних площ, малопродуктивної землі, і в цьому плані найбільш забруднені землі «зони» виглядають досить привабливо. Ще більш цікаво (і реально) виглядає проект із будівництва у зоні відчуження твердопаливних котлів одночасно з насадженням спеціальних сортів верби, яка швидко росте. Однак все це — поки що лише у планах.

10. У «зоні» ще й до сьогодні проживають 158 самоселів. Попри те, що вони вживають воду та продукцію, взяті на заражених землях, середній вік жителів чорнобильських територій становить 80 років. Теоретично, людина могла б повернутися на менш забруднені землі уже за півстоліття, але у цьому немає економічної доцільності. Вартість дослідження, які довелося б для цього провести, непорівнювана з економічною вигодою, яку могло б принести заселення зони відчуження. Тому ці землі будуть перетворені на заповідник і ще 100 тисяч років вільно дихатимуть без людей...

**Руслана ЧЕЧУЛІНА,
Дмитро СТРОКАЧ**

ukrinform.ua

ЧОРНОБИЛЬ. ЗО РОКІВ ПО ТОМУ

НАД АТОМНОЮ ЕНЕРГЕТИКОЮ ПРОДОВЖУЮТЬ СТАВТИ НЕБЕЗПЕЧНІ ЕКСПЕРИМЕНТИ...

30 років тому десь близько третійної ночі я прокинувся від того, що моя мама, грюкаючи дверима, вивела з балкона велосипед і, прокотивши його довгим коридором, пішла.

Вона була медиком і, як потім я дізнався, її терміново викликали на прийом до опромінених пожежників і працівників Чорнобильської АЕС. Під ранок по квартирах почали ходити якісь люди і роздавати йодомісні препарати.

Під вечір 26 квітня ми, п'ятирічні хлопчики, лазили на дах нашої 9-поверхівки і у мото-рошному захваті дивилися на заграву над 4-м блоком ЧАЕС. А через день, 27 квітня, о 14.00 на жовтих «Ікарусах» ми поїхали з Прип'яті, щоб більше ніколи не повернутися в рідній дому.

Але я повернувся. І ось уже 16 років я займаюсь усуненням наслідків експерименту, що привів до вибуху на ЧАЕС. А головне — я опікуюся проблемами людей, які усувують ці наслідки.

Тих героїв, котрі багато разів рятували Україну. Востаннє — цієї зими, коли Україна залишилася не тільки без газу, а й без донецького вугілля, і за всіма розрахунками наших ворогів українська енергосистема мала залишитися. Але не завалилася. Тому що атомники України суміли залишити 60% необхідної Україні електроенергії.

Ці люди спроможні захистити нас від наслідків того вибуху, що розбудив мене 30 років тому. На жаль, не все залежить від цих людей...

Наслідки вибуху...

Перше. Головним чинником, який визначає долю ЧАЕС, розгрібання наслідків вибуху і доль людей, стало зупинення в 2000 році діючих блоків станції.

Припинила роботу найнадійніша на той час атомна електростанція світу, в систему безпеки якої після 1986-го були вбухані колосальні кошти. Рішення було прийнято «з політичних міркувань».

Через це рішення чоловіки, які зупиняли Чорнобіль, плакали за пультами, зупиняючи АЕС. Їхніх сліз ТБ не показало. Головне — тепер могутній енергетичний об'єкт із надприбуткового підприємства перетворився на прохача бюджетних і міжнародних грошей.

Але навіть у цій приналежній ролі прохача і «вибивача» атомники змогли зробити дуже багато. Вже закінчено перший етап зі стабілізації об'єкта «Укриття».

До 2017 року мають завершити зведення конфайнменту над 4-м енергоблоком ЧАЕС. Цього року мас бути вивантажено все відпрацьоване ядерне паливо із зупинених блоків і переміщено в сховище.

Що далі?

«Прагматики», які приходили за останні десятиліття до влади, обіцяють «реструктуризацію ЧАЕС». Тобто є стандартний пакет новомодних «реформ», яким були піддані майже всі великі корпорації, що дісталися Україні від УРСР: розділити її на окремі підприємства з різними завданнями.

Це завжди означає скорочення персоналу, зарплат, соціальних пільг тощо. Я, як профспілковець, можу сказати, що це такі ж постійні супутники будь-яких реструктуризацій, як рій мух над волами.

І, головне, принесло б це хоч якусь користь! Та після таких «реформ» із 8,5 тисяч промислових корпорацій в Україні залишилося менше тисячі.

Але ж атомні підприємства — це не звичайні промислові корпорації. А наслідки розвалу Чорнобильської атомної електростанції будуть страшніші за розвал харківського «Серпа і молота» або «Річфлоту України», яких теж скода до сліз.

Уже сьогодні із 9 тисяч працівників станції працює менше 3 тисяч. Це унікальні фахівці, які для всього світу працювали без-

прецедентний досвід зняття ядерних об'єктів з експлуатації.

По-друге, територія зони відчуження, так звана десятика, умовно кажучи, десятикілометрова від станції зона, НІКОЛИ більше не буде заселена людьми. НІКОЛИ не повернеться в нормальну життя нашої країни.

Якесь незначна територія, можливо, буде придатна для проживання через 30-100 років. Навіть мої онуки навряд чи побачать це діво.

Інша ж територія заражена трансураними елементами, період напіврозділу яких сягає ста тисяч років. Тобто території ці втрачені для проживання назавжди.

Потенційний рівень зараження зони відчуження тим же стронцієм-90 (дуже гідка рід) становить 432000 Кюрі, із них 8550 Кюрі вже винесено в річку Прип'ять.

При цьому з Фукусімі, про яку недавно так голосив увесь світ, винос стронцієм-90 на сьогодні становить «всього» 1216 Кюрі. У сім разів менше.

Прип'ять впадає в Дніпро, перший мегаполіс, який зустрічає всю цю «радість», — Київ. Ну і дали за географією — дві третини України.

Тепер уявімо, що, завдяки на диво стійкій позиції нашої держави, роботи в зоні відчуження

превенцію рік — за два, медичні страховки і наймогутніший соціальний пакет?

Зрозуміло, що ні.

До 10-х років Чорнобильської катастрофи, у 1996 році, замість збільшеної оплати праці, атомникам нав'язали систему додати за роботу в зоні відчуження.

До двадцятиріччя Чорнобиля, у 2006 році, атомникам різко зменшили і без того мізерний розмір доплат за роботу в зоні відчуження, позбавили їх права на пільгову пенсію.

До тридцятиріччя, у 2016 році, атомникам підготували цілу купу «подарунків». По-перше, знову урізали заробітну плату на 30%, позбавивши їх доплат за роботу в зоні відчуження.

Це такий сміотворний жарт від держави? Дуже езутський. До того ж так жартували всі наші уряди в усі часи. Та уряд Яценюка змії переплюнути всіх.

Була урізана не тільки заробітна плата, підприємства зони позбавили можливості легально надавати гуртожитки вахтовому персоналу, забезпечувати його харчуванням (до речі, його норми за вартістю нижче, ніж у тортмах), засобами індивідуального захисту.

І вищенка на торти: Яценюк залишив без фінансування єдину

будуть зведені до мінімуму. Гроші же в бюджеті немає!!!

Подивіться, яку кількість смертельно небезпечних радіонуклідів усі ми отримаємо. 30 років тому, після вибуху на ЧАЕС, основним джерелом зараження був пил, рознесені вітром. Рік тому, коли горіли чорнобильські ліси, всі злякалися повторення 1986 року. Та сьогодні основним джерелом зараження стала вода.

Після вибуху велику кількість «гарячих» уламків захоронили в бетонних траншеях. Та за тридцять років їх роз'їла ерозія, неодноразово вони затоплювалися водою, особливо під час повені 1991 року, і тепер іржава радіоактивна вода отрує грунтovи землі, які течуть у Дніпро...

І на машині швидко допомоги, як щось станеться, везти постраждалого доведеться щонайменше 75 кілометрів до того Жванкова.

Вже не кажу про внутрішні проблеми і конфлікти інтересів усіх підприємств зони відчуження, про відлив професіоналів, які не один десяток років працювали в зоні відчуження і які не можуть працювати на зарплаті в три тисячі гривень. Ім простіше на пенсію піти, отримувати її більше.

Від думки про 2017 рік у мене холоне в душі. Цього року закінчується міжнародна фінансова допомога, а бюджет України просто не потягне всі видатки, пов'язані з забезпеченням безпеки.

Що можна зробити?

Передусім, потрібно заробляти самим. У зоні відчуження, яка ніколи не повернеться до нормального життя, необхідно побудувати сховище радіоактивних відходів і відпрацьованого ядерного палива й економити на цьому до 200 мільйонів доларів на рік. Зараз ці гроші ми платимо РФ.

Коли, до речі, починають кричати, що це екологічна бомба, прошу зазначити, що, по-перше, більшою екологічною бомбою, ніж ми маємо нині, важко собі уявити.

І захоронення відпрацьованого

палива і відходів, причому виключно українського поход

(Закінчення. Поч. на 3-й стор.)

Найбільша ж небезпека полягає в тому, що, намагаючись і далі продовжити той грабунок, а отже, не допускаючи змін, вони готові радше перейти під пропозиції нападників, здати піратам геть все судно, зі всіма його пасажирами, розділити його з ними як приз, аніж відступитися від того, що в думці своїй вже визначили як свою власність. За таких обставин будь-які заяві про відданість ідеї приєднання тієї річки, що ще надавно звалася нашим лайнером, до групи лідерів є нічим іншим, як димовою завісою, ставленою для прикриття їхніх справжніх намірів.

Що важливіше за таких обставин, спитаю вас, мій читачу, — хріпнути, поливаючи бессилою лайкою триклятого ворога, якому від того ні тепло, ні холодно, а чи спробувати привести до тямінів свій екіпаж, сформувати нову команду та, настановивши, найперше, порядного, фахового, патріотичного не на одних лише словах капітана, застосувати себе, привівши до ладу своє судно та повернувшись втрачені позиції? Отож...

Саме тому будь-які закиди щодо того, що мав би замість рідної влади батожити виключно клятих московитів чи волати «пробі» до збайдужілого «чомусь» останнім часом Заходу, виглядають щонайменше дивними. «Зри в коріні!» — радив незабутній Козьма Прutков. Не виправивши першопричину, не можна й мріяти видряпатись з нашої скруті. А першопричина в нас самих — в нашій відстороненості від влади, в наших совково-інфантильних сподіваннях, що колись та знайдеться така, що буде вважати своїм покликанням носити нас на руках, витирати наші носи та д*пи. Не поставивши владу під дієвий контроль нації, недоречно сподіватися на те, що її діяльність буде спрямована на задоволення її, нації, інтересів. Але чи усвідомлює нація цю істину? Невелика частина — безпечно. Це їхніми зусиллями країна трималася усі ці роки. Це вони стояли на Майдані — не в підтанцювці під узурпованою «революціонерами» сценою, а на блокпостах, на барикадах. Це вони поклали своє життя за зміни, настання яких пісев-дроволюціонери, прийшовши до влади, шосили гальмується. Це вони першими пішли в добробати, прикрили Край від навали. Це вони — наша надія. Але чи чує їх нація?

Тож не треба вирішувати за мене, що я мав би робити, бо я, в міру своїх сил і можливостей, намагаюся донести голос тієї меншості — ні, навіть не до нашої сьогоднішньо-учорашибської влади — до нашого люду, що значною мірою ще дрімає серед облюдних снів, наявних йому совком, вимагаючи від влади не так робочих місць та гідних зарплат, як більших пільг, ширших субсидій, — до тих, хто й по трьох голodomорах самовіддано захищає імена їхніх творців у назвах міст та вулиць, дере сорочку на грудях від того, що з п'єдестала знімають чергового ідола, домагається «двувязичності» і «голубих огоньков». Не змінившись самим, не змінити нічого.

На загал, ставлення до влади, як до чогось недоторканного, необговорюваного, сакрального, є неконструктивними навіть коли вона, влада, рухається загалом у правильному напрямку. Коли ж вона, убога, своїми незугарними діями продовжує руйнувати країну в часі зовнішньої агресії, то таке ставлення стає глибоко деструктивним, непримітним. По суті, якщо хтось ще не роздивився, на сьогодні маємо два фронти — зовнішній, спричинений агресією Московії, і внутрішній, значно небезпечніший, де наша влада, фактично підігруючи агресору, гальмує проведення життєво необхідних реформ, відверто саботує очищення держави від корупції, що роз'їдає її.

Саме тому натяки на те, що хтось там, не бажаючи перебиратися через «поребрик», дозволяє собі лаяти демократичну українську владу, не ризикуючи водночас підняти голос проти влади московської, стосовно кримських журналістів, зокрема,

авторів «КС», є, щонайменше, несправедливими, непорядними, лицемірними. Звісно, писати з кримського боку «поребрика» про діяльність кримсько-московської влади не так безпечно, як, перебравшись у вільну Україну. Останні події, в тому числі затримання як свідків (свідків чого?) фотокореспондента Леніяри Абібулоєвої та журналістки Руслани Люманової, обшуки, проведені 19 квітня в оселях кримських журналістів, серед яких і Микола Семена, порушення проти останнього кримінальної справи за екстремізм із сепаратизмом (?!!!!), є зловісним свідченням того. А проте ж навіть за таких умов далеко не всі кримські журналісти подалися на службу до Дмитра Пономарського чи перебралися за Перекоп. Залишаючись у Криму в умовах прийшої «керованої демократії» такими собі «canaries in the coalmine»*, ми, тим не менш, не мовчали і від початку агресії називали речі своїми іменами.

Безперечно, за таких обставин

ки з великими мрійливими очима і, певно ж, непоганого правника, важко уявити, що це саме її зло волею, з численними порушеннями права запроторені з грati Олег Сенцов, Олександр Кольченко, Геннадій Афанасьев, Олександр Костенко, Ахтем Чийоз, Алі Асанов, Мустафа Дегерменджи, четверо севастопольських «тахарівів». Чи усвідомлює пані прокурор, що такими своїми діямі вона компрометує не лише себе, а й країну, якій, певно ж, широко намагається служити, доповнюючи її й без того похмурий образ рядом ще відразливіших рис? Чи розуміє вона, що всі старанні її відомства створити кінорежисерові Олегу Сенцову образ націоналіста-бомбіста звелися нінаціо і те бачить увесь світ? Ось ще приклад наруги над правом, очевидний для всього світу, про який щойно згадував: 26 лютого 2014 року, подавши попередньо заявку, згідно з чинним законодавством України, кілька тисяч громадян — українських не лише за пас-

ним і цілком передбачуваним. Згідно з цим рішенням від 13 квітня діяльність «громадської організації» Меджліс було призупинено з передачею подання про її заборону до суду. На підставі пункту 2 цього рішення 18 квітня Мін'юст Московії, в свою чергу, вносить Меджліс кримськотатарського народу в перелік громадських і релігійних об'єднань, діяльність яких в цій країні зупинена «у зв'язку зі здійсненням ними екстремістської діяльності». У вівторок у Верховному суді анексованого Криму відбулися слухання справи про заборону громадського об'єднання «Меджліс кримськотатарського народу». Голова колегії суддів Наталя Терентьєва оголосила про те, що: «Суд вирішив адміністративну позовну заяву прокурора Республіки Крим в інтересах невизначеного кола осіб задоволити й визнати об'єднання, іменоване «Меджліс кримськотатарського народу», екстремістською організацією й заборонити його діяльність». Ось так. Відстоювання

його програму витіснили з загальнонаціональних телеканалів. Після того, як впертий журналіст знайшов вихід і з того, майже глухого кута, транслюючи свою програму на каналі 3S.tv супутникового телебачення, його компанію взялася перевіряти Державна фіскальна служба. Це сталося невдовзі після однієї з програм, де йшлося про корупцію в ДФС, зокрема, згадувалася незадекларована нерухомість голови тієї служби пана Насірова. Перевірка, щоправда, була не надто законною, точіше, зовсім незаконною. А проте ж за її результатами було висунуте звинувачення. Попри його абсурдність, на компанію було складено акт і порушено кримінальну справу про податкові порушення на суму в 13 мільйонів гривень. Після того, як стало зрозуміло, що надумана справа почала розвалюватися, цього вівторка Київський міський центр працевлаштування... анулював панові Шустеру дозвіл на роботу, посилаючись на надання недостовірних даних, а саме довідки про судимість. Яку судимість, спитаєте? А справу про 13 мільйонів забули? То й що, що вона висмоктана з пальця? То й що, що самої судимості наразі нема і, на відміну від звичайної української судочинства, навряд чи буде? Є гаряче бажання, ретранслюване дрібним пішакам з якогось високого олімпу, є їхнє розуміння, що цей Шустер багатьох на тому олімпі дратує, і то — не на жарт, є такий сякій привід. Хіба не досить?

Виглядає так, що язикаті депутати та різні там гордінки-шабуніни, які тільки те й знають, що тягати на те шоу течки з компроматом на нашу любовь владі, таки додалакалися. Але чи усвідомлюють вони гаразд, що отими своїми плітками поставили життя нашого Гаранта у страшну небезпеку? Пам'ятаєте, як він казав — лагідний, мов агнеч: «Я є прихильником свободи слова. Мені може не подобатися те, що відбувається на програмі, але я віддам життя за те, щоб вона була»? Ружжо, яке хитрий Шустер вішав на початку кожної своєї програми, таки вистрілило.

А мо' то корумпована чиновнича братія хоче таким чином позбутися президента-реформатора? От, каналі! Добре, що Петро Олексійович не заставив свого державного життя за «КС»! Тішимися тим неймовірно, бо ж комусь і «Світлиця» у нинішній її іпостасі, схоже, дуже муляє очі. І не лише в Криму. Вірніше, не так у Криму, як в Києві. Вже й друкувати її припинили, вже було, що й гроші не виплачували упродовж дев'яти (!) місяців, уже й об'являли не раз про те, що почила, мовляв, у бозі. Он вже й знову з високих кабінетів термін її одміряє до середини травня...

З огляду на такі непрості реалії (і не лише кримські), закиди певних колег, про які згадував на початку статті, виглядають дуже провокативними. Воно й не хотілося про те писати, але, прочитавши таке, важко позбутися враження, що хтось в Україні чекає не дочекається нових процесів над українськими журналістами на півострові. І якось воно так «ненароком» виходить, що галас, здійнятій з приводу псевдо-критики «Кримської світлиці», активізує полювання на українських журналістів Криму. Справа Миколи Семени, поза всяким сумнівом, ще раз засвідчує нетерпимість Московії до вільних мідіа, дозволить вкотре звернути увагу світу на утилії свободи слова в Криму, ставити питання про нові санкції проти режиму. На терезах історії все те, напевно ж, переважить якісь п'ять років, які Наталія Володимирівна може запросити у суду для старого братчика Семени чи когось там ще, як гадаєте?

Валентин БУТ

*«canaries in the coalmine» — «канарки у вугільній шахті» (англ.). Колись, до винаходу приладів, канарок тримали в клітках у шахті як детектор загазованості. При перевищенні певного рівня газу в повітрі пташки гинули, попереджаючи гірників про небезпеку.

КАНАРКИ В ШАХТИ, АБО ПОЛЮВАННЯ НА ВІЛЬНЕ СЛОВО

вийшли за Перекоп було б, з точки зору власної безпеки, куди як розуміші. Але чи можуть залишити Крим усі ті кримчани, хто не сприймає повернення воскреслого совка? Не забуваймо, що чимале їхнє число, — власне, цілий народ! — півстоліття поклало, аби повернутися до Батьківщину. Чи можуть вони залишити своїй дому, своїх старих, своїх мертвих? Чи заслуговують вони, аби й ми, за прикладом нашої неймовірної влади, залишили їх напривіляющее, наодинці з вовничим «руським миром», який, схоже, заповзяється перекроїти мапу світу, виходячи з власного

портом — приходять у призначений час під стіни парламенту на підтримку суверенітету та територіальної цілісності України і раптом опиняються лицем до лица з незаявленим мітингом, що відстоює прямо протилежні, сепаратистські тенденції. В результаті тисячі ги- нуть, як нам кажуть, двоє і дістають травми кілька десятків людей. Розслідування, розпочате пані прокурором, ведеться вже за законами іншої держави — держави, яка у спосіб, що суперечить міжнародному праву, поширила свій суверенітет на Крим, як частину України, але найбільш шокуючим для світового співтовариства є те, що звинувачення пані прокурор висуває не до представників чинної на той час влади, які допустили проведення антагоністичних мітингів в одному місці і в один і той самий час, не до організаторів незаявленого мітингу, а до тих... хто намагався у законний спосіб не допустити кричущого беззаконня, власне, державної зради.

Меджліс кримськотатарського народу, який не надто любила й українську владу, підозрюючи його у всіх смертних гріхах, владі московські і зовсім став поперек горла. Блокування з Народним Рухом, підтримка Майдану — вже й цього було задосить, аби по ньому не лишилося й сліду. Але ж ні — ці безумці вирішили сперечатися з Москвою і тим самим, де відступила, зважаючи на початок війни, з якою можна грatisя, коли це тобі цікаво, і гігантски писаку, тим більше, якщо сама державна влада захоче не зважати на такі умовності, як якесь право, виплітаючи на татари свою власну систему «цінностей». От, лише, старушця Історія знає аж надто багато прикладів, коли його ігнорування рано чи пізно оберталося своєю хижою пашкою, зрештою, й до тих, хто ще недавно, з жаром виконуючи замовлення своїх кумирів, так необачно попирає його. Про це могли б згортити розповіді Генріха Ягода, Микола Єжов, Лаврентій Берія — той самий, до слова, який запропонував виселити кримських татар з Криму. Про це свідчить сьогодні «герой» «кримської весни» Володимир Мерцалов. Спісок можна продовжувати, та чи варто? <http://www.novayagazeta.ru/inquests/72830.html>

На жаль, вільне слово прирівнюють до екстремізму не в одній лише Москві, не в одному Криму. На відміну від посттримайданій, демократичній нібито Україні влада виявляє чим далі, то все більше роздратування через критику її, непомильної. Так, вже довший час робиться все можливе, а інколи навіть неможливе, аби прибрати від очей і вух широкі публіки talk-show Сабіка Шустера. Спершу, через тиск на телекомпанії, на їхніх власників,

КОЛОМИЯ ГОТОВА СПІВПРАЦЮВАТИ З ДОНБАСОМ У СФЕРІ КРАЄЗНАВСТВА

Прикро, що Крим тепер перебуває в ізоляції, і мешканці півострова не читають друковану «Кримську світлицю», не купують її в кіосках. Мимоволі «світличанські» структури на «матеріку» переключаються на Донбас. По-перше, тому, що завжди треба бути в формі. «Світличанин», який склав руки, це вже не «світличанин». По-друге, Донеччина — це непоганий експериментальний майданчик. Досвід, підхід до справи, нові інформаційні технології — все це колись знадобиться в Криму. Довго радився із нашим «світличанським» активом. Що можна робити на цьому етапі? Може, поки наводити мости з Донбасом? Я розповів про краєзнавців Донбасу, які, на мій погляд, є позитивною і реальною проукраїнською силою. Зачепитися за них? А хто буде з галицького боку? «Світличанин» з Коломиї відразу дали підказку. Мовляв, варто поспілкуватися з місцевою вчителькою історії Тетяною Михайлівською. Тетяна Вікторівна має 20 років педагогічного стажу. Давно захоплюється краєзнавством. І не лише сама почувається «як риба у воді» в краєзнавчій темі, але й школярів получає до святої справи. Одне слово, перспективна людина для справи єднання сходу й заходу. Розшукав учительку, поспілкувався з нею. Нижче подаю зміст нашої розмови.

* * *

— Тетяно Вікторівно, є просто «Історія», а є «Історія рідного краю»... Це трохи різні поняття? Історія краю працює на перспективу і більше прив'язує учня до рідних місць?

— Саме так. Чим більше знань про своє, тим сильніша інтелектуальна прив'язка, тим більший емоційний зв'язок з рідною землею. Років п'ять тому ми в нашій школі порушили це питання. Тоді із варіативної частини нам надали певні години, і ми, вчителі-аматори, збиралі інформацію про рідний край, про видатних осіб Коломиї, про архітектурні споруди... І потім передавали це дітям. Ми розробили програмку на 35 годин по навчальному плану.

— Діти цей предмет справді люблять? Чи вчать заради того, аби лише вчителі від них відчепилися?

— Ви знаєте, люблять! В кожній школі ми щорічно проводимо «тиждень історії». Дітей тепер важко чимось захопити. Тому як організатор теми, я поставила перед собою мету: діти повинні захотіти вивчити історію рідного краю. Тут може бути багато стимулів. Один з них — нагородження найкращих краєзнавців грошовим призом. Діти повинні усвідомити, що своєю працею, наполегливістю, своїми знаннями вони вже можуть заробляти гроши.

— А суми які? Сто гривень, двісті?

— Ні, набагато більше. За перше місце — три тисячі гривень. За друге — тисячу. За третє — 500 гривень. А додатково дарувалися ще й книжки про Коломію. На застія, патріоти на Прикарпатті не перевелися! Навіть люди, які не мають жодного відношення до нашої школи, не були її випускниками, і їхні діти тут не вчаться, почали мій

заклик. І давали до призового фонду не такі вже й малі суми. Вони повірили мені, повірили в саму ідею. Звісно, й самим дітям передалися настанови батьків на плекання патріотизму. Вони по-справжньому зацікавилися! Ми розробили 50 питань з усієї історії міста Коломиї. Ось деякі з них:

«Коли була перша писемна згадка про Коломію?»
«Що є найдавнішою спорудою в місті Коломії?»

«Скільки років тому Коломия отримала Магдебурзьке право?»

«Коли в Коломії було відкрито Народний дім?»

«Столітні дуби. Що ви про них знаєте?»

«Що відбувалося з нашою школою за часів радянської влади та часів незалежності України?»

«На чиє честь та коли було відкрито пам'ятник воїнам-афганцям?»

«Польський цвинтар»
«Єврейські громади в Коломії»

«Народний контроль у Коломії»
«Нове телебачення Коломії»

«Що ви знаєте про музей Писанки?»
«Чи були в Коломії козаки?»

Це лише деякі питання, але вони дають уявлення про весь спектр запитань, про наш підхід до викладання.

* * *

Добрий початок, правда? Головне, що ініціативу Тетяни Михайлівської підтримали і краєзнавці, директори музеїв, меценати... Я уважно слухав розповідь учительки. А потім запитав: а що, як вам по-дружині з краєзнавцями інших областей? Зокрема, з донеччанами? Тетяна Вікторівна відповіла, що це було б просто чудово. Окрім тих, які консенсусом, ми вирішили не відкладати справу у довгий ящик. Відразу ж поспілку-

валися по телефону з начальником управління освіти Коломиї — молодим та енергійним Любомиром Бордуном. А потім — з головною освітянкою Донбасу Надією Оксенчук. Як думаете, що вони відповіли? А тут і думати нічого! Серце ж не камінь... І освітяни патріоти в усі часи мислили однаково. Тому і Донбас, і Коломия відразу дали «добро» на співпрацю.

КОЗАЦТВО — ТЕМА, ЯКА МОЖЕ ОБ'ЄДНУВАТИ РЕГІОНИ

Стосовно останнього питання, наведеного Тетяною Вікторівною трохи вище — «Чи були в Коломії козаки?», то мені важко утриматися від спокуси і не розповісти принахідно, що в 1613 році в Коломію із Запоріжжя прибуло... триста козаків. Заопікувався ними коломиянин Ференц Горбаш. Мало того, він допоміг запорожцям зібрати бойовий загін з коломийських хлопців! Це цікава інформація, яка підтверджує той факт, що й понад 400 років тому теза «Схід і Захід разом!» проходила випробування життям. Півроку існувала Коломийська Запорозька Січ. Це, мабуть, було щось на зразок Майдану XVII століття.

Зведені сили козаків — запорожців і коломиян — в 1613 році не лише контролювали Коломію, але й робили віддалені походи до Тулукова, що під Снятином, і до села Грушки над Дністром. Перебурвання запорозьких козаків на галицькій землі, здобуття ними Коломиї і фортеці Потік, постійне пересування їх у краї викликали різке нездовolenня серед шляхти. Проти козацьких захопів виступили урядові війська під керівництвом воєводи, і їм вдалося витіснити запорожців з міста. Після цього коломиянін Ференц Горбаш поляки піддали страшним тортурам і стратили. Але цей випадок красномовний. Були захисники українського люду і православної віри! І приходили із Запоріжжя. І люди ще довго пам'ятали: є кому захистити народ від зажерливої шляхти. За порогами ця сила!

Згадую про цю маловідому сторінку тому, що, мандруючи Донбасом, я постійно чув від українських патріотів, що українське козацтво варто б відроджувати. Для шахтарського краю це дуже актуальното! Бо ОУН-УПА, «Січові стрільці» — це ще трохи зарано. А козацька тема цілком прийнятна. На Галичині колись майже з нуля

Тетяна Михайлівська

берегов Донця і Оскола», «Наш край Слов'янський»... Ага, ось іще: «Тарас Шевченко в моєй житті». Хіба ж не цікаво буде прикарпатцям? Взагалі, варто б уважно перечитати все це, простежити, як людина поступово ставала патріоткою України.

А уродженець Казані Сергій Тафінцев? Щось ж його зацікавило в козацькій темі? Бо в його доробку є такі статті: «Українська національна ідея — осуществлення завета запорожського казачества» та «Казацький катехизис третього тисячелеття». Де Волга, а де Дніпро? Де Казань, а де Запорозька Січ? Та, видно, козацька тема є об'єктивно цікавою для мешканців степової Донеччини. Ось і краматорчанин Володимир Коцаренко свого часу видав на-гора працю: «Казацество в істории заселения Краматорска». Нещодавно науковець Дмитро Грищук (в 2014 році він був вимушений покинути рідний Донецьк) видав цікаву книгу: «Козацький часопис: скарбниця громадянської соціалізації молоді». Це своєрідна програма діяльності молодіжної козацької організації. Отже, проукраїнські мешканці шахтарського краю не лише мріють про відродження козацтва, а й чимало роблять для цього.

Думаю, що мала батьківщина Кирила Трильовського також не залишиться байдужою до праць донецьких авторів-«козакофілів».

ГОЛОВНЕ — ПОЧАТИ... БО ХТО, ЯК НЕ МИ?

Що ж іще може зацікавити галичан? Звернув увагу на дослідження вчительки історії з Красноармійського району Марії Мазохи. Вона три роки збирала матеріали про операцію «Вісла» та про переселення лемків до селища Гродівки, що на Донбасі. Лемківські поселення є в Івано-Франківській області. А ще у Львівській, Тернопільській... Коротше, цікава тема для галичан, за неї теж можна зачепитися. Депортовані після війни лемки живуть на Донбасі, чимало корінних донеччан після «руської весни» опинилися на Прикарпатті... Як все переплелося! І це плюс для наших контактів. А по-движницька праця Євгена Шаповалова з Дружківки? Написано, що він влаштував щорічні велопробіги місцями, де жив і творив незламний борець за українську мову Олекса Тихий. Ну раз таке організовує, значить, для кожного галичанина Євген буде другом і братом. Отже, безпечно, є моменти, які будуть об'єднувати нас. Переконаний, що контакти краєзнавців Донбасу і Галичини будуть дуже корисними. І треба починати вже! Почнуть краєзнавці, а з часом приєднаються освітяни, журналісти, громадські діячі. А потім — агрономи, будівельники, підприємці... Нація повинна модернізуватися і в перспективі стати монолітом. Зробивши висновки з подій 2014–2015 років, ми повинні тепер багато чого виправляти у підходах до регіональної політики.

Сергій ЛАЩЕНКО

Такий плакат у центрі Коломиї популяризує донецьку писанку

ЖИТТЯ – ЯК ВЕСНЯНКА

Народилася Віра Сергіївна Роїк навесні, в найкращу її пору, коли квітують сади, пахне бузком і конвалієм, а довгі сонячні дні дарують безпричинне відчуття щастя. Можливо, тому останній незакінчений рушник Майстрині, оспіваний у віршах її прихильницею Надією Риндич, і назвала поетеса «нераспустившимся цветком». А скільки тих, що розпустилися! Помилуватися ними і приходили люди упродовж всього дня 25 квітня в Кримський етнографічний музей. Це був день відкритих дверей, що проводився на честь 105-річчя з дня народження неперевершеної Майстрині.

Розпочався він майстер-класом, під час якого учениці Віри Сергіївни ділилися досвідом з маленькими вишивальницями. І не біда, що дехто із п'ятикласниць сімферопольської гімназії № 9 спробував себе в цьому «жанрі» вперше, цілком можливо, що для когось із дівчат ця зустріч з прекрасним матиме славне продовження. Бо ж і жінки, які виступали сьогодні у ролі метрів, Світлана Петрівна Лав-

ренюк, Тамара Сергіївна Якимова, Олена Євменівна Корніщенко та Валентина Іванівна Зінченко, не думали колись, не гадали, що будуть оточені такою увагою, а Світлана Петрівна одержала навіть грамоту від керівництва музею «за внесок у розвиток культури».

Це вчоргове пересвідчує: для музею тема української народної вишивки (дарма, що на додогу часу вона офіційно тепер називається слов'янською) є важливою і перспективною. Вона навіть надихнула музейних працівниць на наукові дослідження. Під час урочистого вечора зі своєю оригінальною концепцією, що дозволяє оцінити роботи Віри Роїк з точки зору представленої тут старослов'янської символіки, виступила Олена Таратухіна. Вона розшифрувала значення улюблених сюжетів вишивальниці, її геометризованих лівниців, що символізують сонце, качок, яких пов'язують зі щасливовою жіночою долею, характерні деталі орнаменту, котрі свідчать про бажання закріпити і примінити те, що було закладено в основному сюжеті.

Сьогодні залишається лише згадуватися, чи високоосвічена Майстрині свідомо шукала у такий спосіб контакту з Богом і людьми, чи просто діяла в силу традицій? А можливо, її рукою керувало щось підсвідоме, якесь провидіння, про що ми у звичайному житті кажемо просто: хочеться, подобається. Тим не менше, навколо витворів мистецтва

та літературних шедеврів відбуваються чудеса, і ніхто не може дати їм переконливих пояснень.

У той час, як Олена Таратухіна зазирнула в глибину творчості Віри Роїк, експертною групою на чолі із Євгенією Барановою було здійснено черговий крок щодо популяризації творчості вишивальниці у просторі. Пригадалися сторінки її біографії, пов'язані з Невинномиськом (Ставропольський край), звідки безпосередньо родина Роїків у 1952 році переїхала до Криму. Це давало підстави для поширення творчості Майстрині на території РФ, тим більше, що вже тоді Віра Сергіївна почала викладати вишивання у школі та вести відповідний гурток для бажаючих.

Євгенія Баранова розповіла, як тепло і гостинно кримську делегацію зустріли у Невинномиському історико-краєзнавчому музеї. Тут була і міська влада, і керівництво інших музейних закладів. Та найбільше зворушила перша група відвідувачів — школярі, яких навіть зацікавили написи українською мовою і вони взялися їх вголос перекладати, у складніших випадках звертаючись до дорослих.

Того ж дня, коли почала працювати експозиція, у Невинномиську було відкрито і меморіальну дошку В. С. Роїк до неї лягли перші квіти. Як усе це відбувалося — можна було побачити на екрані. Заступник директора Кримського етнографічного музею Людмила Науменко, котра вела захід, переконана, що поїздка до Невинномиська — це лише перший крок до майбутньої дружби між музеями.

Про те, що українська культура не може бути байдужою кримчанам, серед яких чи не третина українців, повідомив у своєму виступі директор музею Юрій Лаптєв. Він закликав приступіх, якщо хтось із них має давні ручні вироби, поділитися ними з музеєм, де вони збережуться для історії.

Кілька вітальних слів сказав і заступник міністра культури Криму Ісмет Заатов та побажав пілдної співпраці сина Віри Роїк Вадима Михайловича з працівниками музею над новими проектами, оскільки останній, пов'язаний із Невинномиськом, що мав резонанс у всьому регіоні, потішив і кримське міністерство.

вом, первісною радістю буття. Зовсім трохи не дочекалася Віра Сергіївна Роїк своєї сotoї весни. Але її життя, чисте, світле і глибоке, схоже на веснянку, знову і знову даватиме поштовх до творчої праці, праці на оновлення, як це відбувається щовесни, зі збереженням прадавнього нашого коду.

Тамара СОЛОВЕЙ
Фото Віктора Качули
м. Сімферополь

«ЛЮБИЛА МАМА СВЯТКУВАТИ У «СВІТЛИЦІ»...

Місяць квітень для моєї мами, Віри Сергіївни Роїк, завжди був одним із найголовніших у житті. Посудіть самі: 16 квітня народилася її правнучка Арина — своєрідний подарунок від внучки Марини, 22 квітня — мої іменини, 25 квітня — день народження мами. Саме цього дня в її дому збиралися гості. Вона завжди хвилювалася: чи сподобаються гостям її страви, седр яких пиріжки з різними начинками (а найулюбленішою її начинкою були варені яйця із зеленню), запечений перець із майонезом, плавлені терти сирки з часником, борщ з пампушками. Стіл мама завжди приткала сама і слідкувала, щоб біля тарілок прибори лежали на підставках, сіль подавалася у дерев'яних солонках, виготовлених у Карпатах, вода мінеральна ставилась миргородська або кримська, хрін обов'язково з буряком. Все це було традиційно і непорушно довгі роки.

За столом вона була головною, і не тільки тому, що була імениницею, а через те, що справді була чудовим оповідачем. Я звернув увагу — вона не повторювалася, завжди її чудова пам'ять видавала все нові епізоди з її життя і життя її друзів і родичів. Ніколи за столом вона не показувала, що їй погано. Трималася, поки не піде останній гість, а тоді зовсім знесилена падала на диван. Вона любила примати гостей, тому наступного дня народження все повторювалось.

Взагалі в мамині квартирі завжди було багато гостей і в інші дні — учениці, друзі, родичі не лише з Криму, а й з усієї України, Росії, Білорусі. Не знаю, як витримувала вона такий потік гостей — завжди привітна, елегантно одягнута, обов'язково в туфлях, незважаючи на вік. Коли я пропонував її зустрічати гостей у домашніх капцях, бо особливо останніми роками боліли і опухали ноги, то страшенно сердилась на мене й обурено казала: «Як ти не розумієш! Зустрічати гостей в капцях, навіть найближчого, це ж виявляти неповагу до нього!».

Любила мама зустрічати свій день народження і в редакції «Кримської світлиці», де завжди раділи її приходу й вітали імениницю тепло і широко, перетворюючи кожну таку зустріч у справжнє свято.

Свята проходили і починалися нові творчі дні. Щоденна постійна робота над створенням узорів, ви-

шивання приносили їй таке творче задоволення, що вона забувала на час свій постійний нюочий біль у спині, болях у правому плечі і ногах. Тільки сильне загострення хвороби змушувало її лягти в ліжко. В молоді роки мені важко було зрозуміти хворобливий стан мами. Тільки з віком я зрозумів, наскільки мужньою людиною вона була, наскільки великою була її жага до життя.

Особливо оживала мама під час підготовки до нової виставки — знову нову ідею, втілені в узорах і вишивках. У неї завжди було неясне правило — підготувати до нової виставки щось нове, оригінальне, вона творила це, розуміючи, що треба зацікавити, здивувати глядачів. Я не відразу звернув увагу на те, що її роботи мають ще й практичне значення для побуту, для повсякденного життя, а не лише естетичне. За роки свого життя вона створила такі речі, якими потім кожна господиня, що вміє вишивати, могла прикрасити свій дім. Посудіть самі: сумочки дамські, господарські, для всяких дрібних предметів, для гребінців, штори, фіранки, салфетки, доріжки, чохли на табуретки, стільці, скатертини, килимки для дітей, панно, блузи, сорочки і багато іншого, я вже не кажу про рушники, які вона створювала для різних випадків і торжеств у родинному житті.

Минуло п'ять з половиною років, як не стало моєї мами — Віри Сергіївни Роїк. Звичайно, всі ми смертні, і нікуди від цього не втекти. Після життя на землі залишається якийсь слід від діяльності людини. Він може бути маленьким, ледь помітним, або великим, який не зникає у віках. Сподіваюсь, що не дуже короткий слід на землі залишила моя мама, і що навіть після того, як не стане мене, пам'ять про неї залишиться у серцях майбутніх поколінь, насамперед, творчої інтелігенції.

Закінчуєчи цей ліричний відступ, хочу навести деякі факти про те, що моя мама розуміла, що її діяльність залишила світливий слід у душах, серцях не лише її учениць, а й музичних працівників, мистецтвознавців, художників і простих людей, для яких не байдужа доля народного мистецтва.

За період, що минув після смерті мами, тобто з жовтня 2010 р. до 25

квітня 2016 р. у загальному в Україні, у т. ч. в Криму, пройшло 33 виставки під назвою «Віра Роїк та її учениці»;

5 виставок, присвячених її пам'яті;

5 виставок, приурочених до різних подій, де експонувались роботи Віри Сергіївни;

15 творчих вечорів, присвячених її пам'яті;

18 презентацій книг про творчість художниці;

бієнале «Український рушничок» у Криму і наукова конференція в Полтавському національному університеті ім. В. Г. Короленка «Українська вишивка в творах Віри Роїк».

У багатьох школах і бібліотеках півострова пройшли конкурси творчих робіт учнів про знаменитих людей Криму, в т. ч. про Віру Роїк. Відбулась презентація нових пісень, присвячених Майстрині, написаних композиторами Валеріаном Стратуци (Санкт-Петербург) і Дмитром Малим (Сімферополь) на слова талановитої поетеси з Ниж-

ньогірського району Надії Риндич.

Більшість цих пісень виконав заслугований діяч культури АРК Орест Мартинів. У загальній кількості написано більше 30 пісень, присвячених пам'яті мами, у т. ч. композиторами В. Бобровим, А. Могильницьким, Л. Тимофеєвою, Г. Белогорцевим, В. Лазаренком, С. Дронь на слова Л. Пшеничної, С. Сурмача, Т. Солов'єв, Д. Кононенка, Н. Харасайлло, Л. Даниліченко та ін.

Крім О. Мартиніва, ці пісні виконували Ф. Марченко, А. Беляковська, Л. Сахарова, Г. Куберська, Л. Тимофеєва. Хочу зазначити, що цього місяця на Полтавщині повинен вийти музичний диск з піснями, присвяченими моїй мамі, але про це я ще окремо розповідь читацям «Кримської світлиці», як і про те, як відзначили 105-річчя знаменитої вишивальниці.

Завершуючи цей матеріал, не можу не навести лише один запис із книги відгуків про виставку, що до 105-річчя В. Роїк проходила з 25

березня до 8 квітня у Сімферополі в Будинку художника:

«Вишиванка — це мамині руки, Зустріч, прощання, розлуки, Колос й зерно з того поля, Де моєї країни є доля.

Сорочку мати сину вишивала, І душу, й серце вишивку вкладала, Де кожен хрестик —

це життєві мити,

Щасливі дні, на цій землі прожити. Лягала ниточка до ниточки

мріливо,

Дитині долю вишили щасливу —

Шоб оберегом стала для синочка Руки неминько вишила сорочку.

Вишивка — це оберіг, що захищає від усього недобого, бо кожен стібок — це душа вишивальниці. Орнаменти, чудові візерунки — надзвичайно цікаві, які хочеться подовгу розглядати, милуючись ними. Це — традиційна культура України, що розповідає про життя її народу.

З повагою — Мирослава Романівна, квітень 2016 року, м. Сімферополь».

Краша, напевне, і не скажеш, а це звичайний відвідувач виставки, який виклав свої враження від вишивок і віршами, і прозою. Я широ відчайний шановний пані Мирославі за такий прекрасний відгук!

Вадим РОЙК

Свое 97-річчя В. С. Роїк зустрічала у «Кримській світлиці»

ХАЙ ЛЮБОВ'Ю СПІВАЄ ДУША!

28 квітня — день народження прекрасної душі людини, чудового композитора Валеріана Стратуци, який живе в Санкт-Петербурзі. Дата не ювілейна, але мені хочеться знову нагадати читачам, особливо у зв'язку з 105-річчям від дня народження моєї мами, про людину, яка стільки зробила для увічнення її пам'яті у своїх піснях.

Композитор написав — подумайте тільки! — 17 пісень, присвячених Вірі Роїк, і, говорячи про них, я звичайно ж відразу згадую першого виконавця цих пісень — талановитого співака, чудесну людину, кримчанина Ореста Мартиніва. Як сказав про нього сам композитор: «Мої пісні потрапили в надійні руки справжнього професионала». Я щиро дякую цьому

вже сформованому тандему — композитора й співака. До цих подій приєднується моя родина, учениці Віри Сергіївни, шанувальники її таланту. Вже було кілька презентацій цих пісень у Сімферополі, і я сподіваюся, що будуть ще.

Як композитор Валеріан Григорович заявив про себе в 1964 році, написавши «Пісню про Дністер», причому її слова теж були написані ним. З тих пір у свою музичну скарбничку він поклав 1421 пісню! Говорячи про Валеріана, мені хочеться навести слова про нього одного із співавторів композитора — поетеси Лілії Стиславської, яка поділилася своїми думками у зв'язку зі статтею В. Стратуци, що була надрукована в газеті «Кримська світлиця»

за 29 січня 2016 р., і яка розповідає про зустріч із моєю мамою.

Кілька слів про цю шанувальницю його таланту. Лілія народилася в дуже гарному селі Журавенки над Дністром, в Івано-Франківській області. Талановита дівчинка згодом стала писати вірші, співати в ансамблі. Її вірші сподобалися композиторам, і на них він написав три пісні, у тому числі «Осіння мелодія». Зараз Лілія живе в Києві й постійно цікавиться творчістю Валеріана Стратуци.

От що вона пише композиторів: «Я широ відчина Вам, пане Валеріане, що Ви у своєму такому значному на події житті так багато робите для того, щоб теперішнє молоде покоління ХХІ століття все такі знало імена своїх талановитих предків-земляків, про їхні золоті руки, майстерність, талант і високий розвиток творчості предків, які вже давно відійшли від нас... Та відійшли саме завдяки Вам, пане Валеріане, не в небуття і забуття, а живуть їхні таланти вічно в нашій пам'яті. Ви показали, що це так важливо — вчитися в цих людях, як любити і берегти свою рідну культуру, як зробити той дорогий, виліплаканий люблячим серцем творчий доробок доступним для людей, щоб змолоду знали,

що мають ким пишатися, на кого рівнятися із кого брати особистий приклад у своєму житті... Кажуть, коли діти бачать, як інші батьки цінують старість своїх батьків і з повагою до них ставляться, прислухаються, дорожать їхнім надбанням, то і самі діти будуть так само мати за велику цінність те, що ім у спадок залишили інші талановиті родичі, і будуть ними завжди гордитися, чи то майстерними вишивками, як у Віри Роїк, чи прекрасними картинах, чи прекрасними піснями і мелодіями, як у Васі.

Талант живе вічно! Він збагачує душі прийдешніх поколінь уже Вашою любов'ю до створеного, прекрасного, яку хочеться продовжувати далі для нових поколінь. І це буде саме та основа, той старт для розвитку талантів молодих поколінь, який Ви їм покажете з любов'ю і повагою до талантів інших предків... Я деколи дивуюся, звідки у Вас береться та сила і наснага для написання таких чудових пісень, такої чудової музики і таких чарівних мелодій. Вони настільки ніжні, ці мелодії, як народні... Напевне, все йде у Вас з хорошої сім'ї, з тієї любові, що доволіла Вас, від дітей і онуків, і Ви черпаєте її в рідних людях. Ви стільки робите, виступаєте на концертах і навіть сво-

їм прекрасним голосом несе людям прекрасне, світле і вічне... І розумію — ця сила у Вас з великої любові до людей і всього рідного, яке, де б людина не жила, не може забути!

Я широ рада за те, що ви так високо оцінюєте і наш талант — простих людей, які так сильно люблять все своє рідне... Підтримуєте нас у всіх наших творчих починаннях...

Лілія присвятила композиторів ще й широкосердечний вірш:

Хай любов'ю співає душа!

Я поважаю особливий

Ваш талант.

І низько голову додолу

я схиляю!

Не кожний в нас —

від Бога музикант,

Не кожного, як Вас,

всі поважають!

Хай мелодії бринята

пелюстки!

ВЕЧІР ПАМ'ЯТІ В ЛУБНАХ

Справжнім літературно-мистецьким святом стало відкриття 22 квітня виставки з нагоди 105-ї річниці від дня народження Героя України, Почесного громадянина Лубен Віри Роїк. Подія відбувалася у галереї образотворчого мистецтва за участю міського голови Олександра Грицаєнка, багатьох представників творчої еліти Лубенщини, громадськості.

Постать відомої майстрині добре знана не

*Роїку Вадиму
Михайловичу*

Шановний пане Вадиме!
Я переконаний, що наші предки передали нам багато чого цінного. За нами борг, тож і ми усе важливе маємо передавати далі, у майбутнє. Певні речі, певних людей маємо пам'ятати заради тих, хто житиме далі.

У числі таких людей саме Ваша мати, наша гордість Віра Сергіївна Роїк, яка усе своє життя, увесь свій неабиякий талант присвятила відродженню та розвитку народної української вишивки. Я широ радий, що вона — уродженка саме наших рідних Лубен і що мені випало за честь бути з Вами знайомим, хоча і не особисто, проте мати можливість висловити слова вдячності за талант, працю та неоцінений внесок Вашої матері для нашої Батьківщини.

22 квітня в Лубенській галереї образотворчого мисте-

цтва ми провели вечір пам'яті Віри Роїк. Говорили про майстриню, згадували, як вона жила, що творила, задумалися над тим, що вона хотіла нам передати.

Роботи Віри Роїк заворожують і очі, і душу. І дуже переконливо нагадують, що українська вишивка — це

культурне явище світового рівня.

Також презентували збірку чудових пісень, присвячених Вірі Сергіївні, яку нам разом з Вами вдалося зібрати, упорядкувати, записати і випустити до ювілею. У неї увійшли лише 23 композиції, але я думаю, що ми матимемо нагоду випустити ще одну збірку, куди увійдуть й інші пісні, тому Ви можете надіслати й інші композиції, які є у Вашому розпорядженні.

Хочу Вас запевнити, що ми продовжуємо працювати над підготовкою книги спогадів. Ми звернулися до підприємців Лубен з проханням підтримати видання і дехто вже відгукнувся!

Буду радий нашому подальшому спілкуванню!

**З повагою,
Володимир
ПИЛІПЕНКО,
народний депутат України
VI, VII скликання від 148
виборчого округу, представник
України в Європейській
комісії «За демократію
через право»
(Венеціанська комісія)**

«ПИСАНКА — ПРАДАВНІЙ СИМВОЛ УКРАЇНИ, В ЯКОМУ ЗАКЛАДЕНИЙ ГЕНЕТИЧНИЙ КОД НАРОДУ»

На площі перед Національним історико-архітектурним заповідником «Софія Київська» відкрився «VI Всеукраїнський фестиваль писанок».

В рамках арт-дійства «Авторська писанка» були презентовані 374 великорозмірні яйця, розписаних вручну художниками з усієї України. Організатори кажуть — у першій половині березня кожен з митців отримав заготовки яйця зі склопластику заввишки 67 см та завширшки в 52 см, підставку до нього й акрилові фарби, решта, підкresлюють, було лише питанням фантазії. Загалом заявили на участь у Фестивалі писанок подали понад 1200 митців.

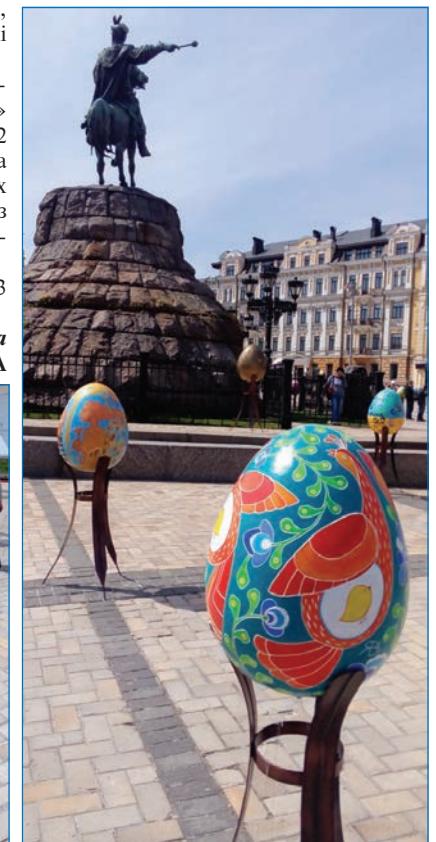
«Ця символічна подія перед Великоднем — гарна данина прадавній українській традиції. Сама ж писанка — це великий символ для України, в ньому закладений наш код нації, код народу, який передавався від покоління до покоління крізь віки», — сказав міністр культури України Євген Нищук.

— На мою думку, такі ініціативи цінні тим, що, окрім мистецької, розважальної складової, вони несуть і повчальну місію, адже кожен з цих 374 художників з різних куточків країни вкладає у роботи особливості свого регіону, свою колористику, візерунки і це відкриває нам просто тут на площі цілу Україну, різноманітну, яскраву, талановиту. Писанки тут оживають, дарують енергію та розуміння, що з такими традиціями ми здолаємо будь-які незгоди та ворогів».

За підсумками конкурсу писанок та арт-перформансу «374 художники» у номінації «Авторська писанка» 3 місце посів художник Олег Лобурак (Коломия), 2 місце — Роксолана Дудка (Полтава), 1 місце — Тетяна Коновал (Луганська область); серед традиційних писанок кращими стали Юрій та Леся Цікало з Тернополя; а у декоративних писанках першу сходинку посіла Марина Корешкова з Києва.

Великорозмірні писанки працюватимуть у столиці з 23 квітня до 9 травня.

*mincult.kmu.gov.ua
Фото Олександра ПОЛЬЧЕНКА*

«ВЕЛИКОДНІ ЧИТАННЯ»

У ТОВАРИСТВІ ЗАСТУПНИКА МЕРА ЧЕРВОНОГРАДА

Інтригуюче оголошення — «Хто хоче провести годину у товаристві заступника мера Червонограда? Тоді приходьте до нас, і ви не пошкодите!», яке поширили працівники бібліотеки-філії № 9 (Народний дім), — справді зацікавило юніх читачів — учнів місцевих шкіл. Саме для них організували цей захід.

У гості завітала заступник міського голови Червонограда Наталія Турко і запропонувала «Великородні читання» вголос. Така методика добре розвиває пам'ять, дикцію, навіть навчає азам ораторського мистецтва, принаймні публічного виступу. Тож провела своєрідний майстер-клас. Читала пристрасно, артистично, з глибоким на-

хненням. Образа для слухачів уривок з науково-популярної збірки «Великденъ», у якому йшлося про в'їзд Ісуса Христа в Єрусалим, що відобразилося у церковному святы, більш відомому під народною назвою Квітна (Вербна) неділя, і аж до Христового Воскресіння і Його з'явлення перед учнями після цієї подїї.

— До Великодня, — зазначила Наталія Турко, — ми повинні готовуватися насамперед духовно. З-поміж іншого, цьому допоможе нам добра християнська книжка.

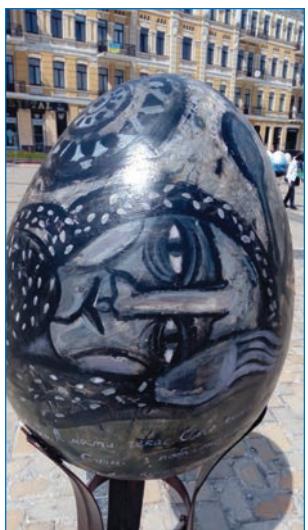
Далі відбулося обговорення окремих фрагментів прочитаного, зокрема фраз, які щоразу звучать у церкві під час відправи Служби Божої,

їхньої сутності та значення у християнському житті, звісно, якщо дотримуватися цих приспівів.

Держслобовець і бібліотечні працівники також запропонували присутнім вікторину. Вона підтвердила, що діти такі відвідують церкву і добре знають оповідання з Нового Завіту. Це не може не радувати! Найактивніших Наталія Турко хотіла нагородити писанками, розписаними власноруч. Але всі виришили залишити їх у бібліотеці. Вони стануть атрибутом-окрасою Великородній книжкової виставки. Юні читачі і так отримали нагороду — цікаву зустріч і величний приемне духовне спілкування. Натомість гість пообіцяла наступного разу провести майстер-клас з писанкарства.

Тарас ЛЕХМАН, журналіст

ПАСХАЛЬНЕ ПОСЛАННЯ ПАТРІАРХА КІЇВСЬКОГО І ВСІЄЇ РУСИ-УКРАЇНИ ФІЛАРЕТА

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Хіба тільки через прощення наших гріхів ми повинні радіти? Ще більшою підставою для радості є наше воскресіння із мертвих. Ми хоч і помремо, але воскреснемо, і знову наші душі з'єднаються з нашими тілами. Що є доказом нашого загального воскресіння? Воскресіння Ісуса Христа! Якщо Христос воскрес, то чому ми не воскреснемо? Той, Хто Сам воскрес, сказав, що і всі ми, люди, теж воскреснемо. Христос сказав про Себе, що Він є істина (Ін. 14: 6). Не може говорити неправду Той, Хто воскрес із мертвих. Якщо ми воскреснемо і побачимо Господа і всіх святих, зокрема й наших померлих, то чи маємо ми підставу радіти?

Кожна розумна людина скаже: «Так, ми маємо підставу для радості». Ось чому Ісус Христос сказав: «І радості вашої ніхто не відбере від вас» (Ін. 16: 22).

Наша радість ґрунтуються на воскресінні Христовому. Цю істину кожен із нас підтверджує, коли на вітання «Христос воскрес!» відповідаємо: «Воістину воскрес!». Якщо ми так говоримо, то ми кажемо правду чи неправду?! Якщо хто не вірить у воскресіння Христове, то він — неправдомовець.

Воскресіння Христове дає нам надію, що Господь наш Ісус Христос, Який подолав смерть, має владу і над всіма нашими бідами, скорботами і труднощами. Він попускає кризи в людському суспільнстві, Він і долає їх. Але нам треба навертастися до Бога всім своїм серцем, всією душою, всією істотою, адже Бог благодіє і піклується не тільки про весь людський рід загалом, але й про кожну людину зокрема, особливо про християнину. Ісус Христос ясно сказав: «Немає волі Отця нашого Небесного, щоб загинув один з малих цих» (Мф. 18: 14). Але Він хоче, щоб усі ті, що не вірюють в Нього, покаялися й, увірувавши в Нього, спаслися.

Дорогі братя і сестри! Сердечно вітаю вас, Пресвячені архієпики, боголюбиві пастори, чесне чернецтво, улюблени браття і сестри зі святом світлого Воскресіння Христового! Вітаю з Пасхою Христовою Президента України Петра

Порошенка, Верховну Раду, Український Уряд, Збройні Сили України, які в складних умовах, відаючи своє життя, захищають нашу свободу, нашу територію, нашу Батьківщину. Вітаю з великим християнським святом весь український народ і всіх українців у всіх країнах світу, на всіх континентах.

Нехай воскреслий Господь Своєю благодаттю захистить Україну від зовнішнього агресора і внутрішніх ворогів і допоможе нам навести лад у нашому українському домі. Світло Воскресіння Христового нехай подає нам благодатну силу перетерпіти та перебороти всі труднощі, які випали на нашу долю, щоб нам досягти миру й добробуту в земному житті і стати спільнокамінівічного життя, завжди радіючи і прославляючи нашого Спасителя Господа Ісуса Христа, Який Своїм розп'яттям і воскресінням подолав наш гріх і смерть. Амінъ.

Воістину Христос Воскрес!

ФІЛАРЕТ,
Патріарх Київський
і всієї Руси-України

Пасха Христова, 2016 рік, м. Київ

З МОЛИТВОЮ У СЕРЦІ

НА ВЕЛИКДЕНЬ

Пахне святом
в бабусиній хаті.
Рушниками цвітуть образи.
Диха терпко зелена м'ята
І гілля молодої лози.
А любисток
кущисто шепоче,
Привітати барвінок він хоче.
Бабія рано сьогодні звелася,
Ще до сходу ясної зорі.
До кочерг, баніків узялась,
Засвітила каганчик вгорі.
Таємничо всміхнулись уста:
— Буде справа моя непроста!
Кожен рік цього дня
заклопотана:

Пекти паску —
священне дійство;
Нелегка для майстрині
робота —
Так було і так буде воістину.
Похрестила старенька діжу
Ta поклала на неї кожух.
Підійшла, піднялася опара,
Замісила бабуся вже тісто.
Хвилювалася з паскою в парі:
Чи не стане у формі її тісно?
Посаджала уміло у піч
I таку промовляла її річ:
— Рости, паско,
красива та пишна,
Укривай свої щічки
рум'яно, —
Щоб смачною, з родзинкою
вийшла,
З ароматом
солодко-духмяним.
На Великдень тобі
всі радили,
I не знали ми більшого діла.
В хаті двері не ріпнуть
тут зайве.
Ніхто голосно й слова
не мовить,
Усі дива чекають. Та знаєте:
Це не лише бабусі вимога.
Ще давно-предавно,
від колись
Оці звичаї в нас прижились.
Швидко час промайнув
непомітно.
Пасочки вже засмагаю
вкриті.
To велике мистецтво — уміти
Чудо-диво паски ті творити!
Рушничок вишиваний
дісталася,

3 Великоднем усіх
привітала:
— Талан-доля
нехай усміхнеться
Кожен день, кожну мить
у бутті.
Щастя Вас, діточки,
не цурається
Чи то злива, чи буря в житті.
3 Воскресінням Христовим,
хороши!
Із святим Великоднем!
Бог просить!

ПИСАНКА
Сьогодні вся зібралася
родина
Напередодні свята
Воскресіння:
Дорослі й діти —
це сім'я єдина.
Давно відчули
те душі веління —
Потребу українського
народу.
На них з небес
зійшло святе прозріння.
Усі були вони
з простого роду.
Ісусу, Сину Божому,
вклонялися.
Не знали ворожнечі той
роду.
З натхненням творчим
і бажанням брались
Розписувати зелом писанки,
де квіти в коло,
у вінок єдналися;
Спліталось листя дуба
в колоски

На темно-жовтім,
синьо-чорнім тлі,
А ще вишневі ніжні
пелюстки;
Орнаментів рослин чіткий
політ
3 кодованим числом
майбутніх мрій,
Що зграйкою летять
у тепле літо.
Ці писанки
людині серце гріють.

ХРАМ ГОСПОДНІЙ
Грає сонцем златоглавий
На околиці села,
Закликає всіх до себе
Дзвоном, що летить у небо.
У святковому вбранні
Храм Господній навесні
Прихожан своїх вітає
Й відкриває їм врата.
Сяє бліском Божий дім,
Пахне святістю у нім:
Свічечки горять, лампадки.
Проліта життя як згадка.
В тиші, спокій людина
Сину Божім наодинці
Сповідає тяжкі гріхи:
Ти прости мене, Трохиме...
Падає він на коліна,
Хоч вони в нього боліли;
Обливачається сльозами —
Не проходить це з роками.
Поринає душа в світло,
Заспокоюється тіло,
Не щемить у грудях серце:
Вільний в Чистий-бо четвер.

Хрест кладе святий на образ
Й відчуває силу добрі.

Храм забрав лихе усе —

Віра у буття росте!

Грає сонцем златоглавий
На околиці села,
Закликає всіх до себе
Дзвоном, що летить у небо.

У КАПЛИЦІ

Пахне ладан і чебрець
У каплиці дерев'яній.
Тліє мляво каганець,
Освітляє він вінець,
Що від мороку не в'яне.
Образи висять на стінах,
Прибрані у рушники:
Маки там цвітуть густі.
Їх орнаменти прості
Прикрашають всі роки.
Лик цілителя святого
На ім'я Пантелеїмон
Дивиться зори не строго.
Погляд щирий у старого,
Як в усіх святих ікон.

Ставлю свічку за здоров'я
І Всешиньому молюсь.

Б'ю поклони знов і знов я

За тепло, любов, добро,

Й низько до землі вклонююсь.

Пошли, Боже, щастя й долю!

Моїх рідних захисти,

Бо усьому твоя воля.

Тяжко-важко жити з болем.

За гріхи усіх прости!

НА ВЕЛИКДЕНЬ

Україна споконвіku має чудові свята, звичаї та традиції.

Існує багато свят, які ми не забуваємо та святкуємо з давніх-давен: Різдво, коли дітлахи співають колядки та шдердівки; Масляна, коли у кожній сім'ї на столі є млинці, які характеризують жовте та кругле сонце; Івана Купала, коли парубки та дівчата стрибають через багату та співають українські пісні.

Одним з найдавніших українських свят вважається Великден. Це — християнське свято на честь Воскресіння Ісуса Христа. В Україні цю подію почали святкувати з прийняттям християнства. З роками Великден став частиною української культури. Цього дня люди мають веселитися, бо хто буде сумувати в цей день, сумуватиме і весь рік. Тож наша родина кожного року зустрічає це свято весело та з усіма традиціями.

До Великодня ми готовуємося заздалегідь. За день до цього свята я з мамою прикрашаю яйця різномальорівними візерунками. Моя бабуся зазвичай пеке паски та готує святкові кошики, які прикрашає вишиваними рушниками, барвінком і свічками. Після цього, в ніч на Воскресіння Христа, ми з родиною йдемо на святкове богослужіння. Опівночі священик сповіщає, що Христос Воскрес, а всі присутні з трепетом відповідають: «Воістину Воскрес!». Після служби процесія тричі обходить навколо церкви та починається святе дійство освячення обрядових Великодніх страв: паски і яйця — так церква благословяє віруючих після тривалого посту. Після церковної служби моя сім'я йде додому та за традицією усі розговляються свяченими яйцями. Увечері цього дня жінки накривають на стіл та готують багато українських страв. Тоді починається святкування. Усі сідають за стіл.

Одна з найулюбленіших традицій цього свята у нашій родині — пісні. Ми співаємо про добро, радість, щасливе сподівання, про кохання. Мені так подобається завжди збиратися разом з родиною, співати веселі й сумні пісні. Я переконана, що пісні супроводжують нас усе життя, тож і не дивно!

Кожне свято має своє величезне значення в історії України, в її культурі, звичаях, традиціях, які збереглися для нас минулі покоління. Великий скарб нашого народу ми отримали в спадок від наших пращурів! Тож давайте берегти його, нічого не втрачати та з гордістю передавати наступним поколінням.

Не забуваймо, що це пам'ять нашого народу!

Слизавета ГРИЦЕНКО,
учениця 10-Б класу ліцею
мистецтв м. Керчі,
член клубу «Юний журналіст»

В. Пальоха

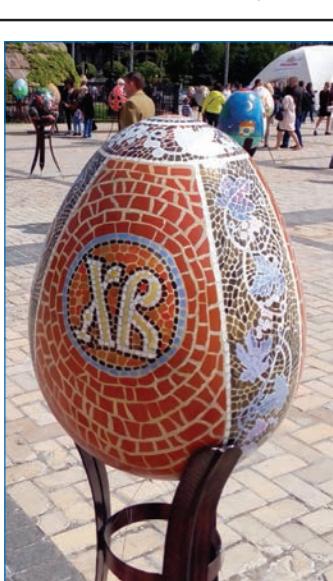
ПИСАНКА ЛІКУЄ!

Неодмінний атрибут Великодня — писанка, виявляється, що її лікує. У народних переказах апокрифічного характеру не раз зустрічаємо історії про те, як людина позбулася важкої недуги, коли постановила: впродовж Великого посту розписати сорок писанок, по одній в день, тоді неодмінно злітиться. І слова дотримала. Бувало, що таке видіння являється її уві сні, прозвучало з уст Ангела-Хоронителя, святого...

Перекази переказами, але, як стверджують медики, що вже й доведено науковими дослідженнями, багатьма спостереженнями, свідченнями самих хворих, робота над писанкою захоплює людину, та позбувається нервової напруги, нею опановують позитивні емоції, покращується настрої.

Тож, з огляду на здоров'я, займатися писанкарством можна і варто не тільки перед Великоднем. Що й роблять справжні майстри. І вони завжди життерадісні, усміхнені. Свою добру енергетику передають через писанку тому, хто її тримає у руках.

Тарас ЛЕХМАН, журналіст

ІВАН ДЗЮБА ПРО РЯТІВНІ СЕНСИ ПОЕЗІЇ ЛІНИ КОСТЕНКО

**«У НЕЇ є ТАКА ФРАЗА: «КРИЧАЛИ ЛЕДАРІ:
«ДАЙТЕ НАМ ЛІДЕРА!». ЦЕ — НАШ ПОРТРЕТ.
ПРО СВОЮ ВІДПОВІДЛЬНІСТЬ НЕ ДУМАЄМО»**

До відкриття Книжкового арсеналу у Києві вийшла друком книга Івана Дзюби, Оксани Пахльовської та Ліни Костенко «Гармонія крізь туту дисонанс...». Це — книга для тих, хто хоче зрозуміти, чому поезія Ліни Костенко виявилася гостро актуальну у часи важких випробувань для України. Про це Радіо «Свобода» розпитувало академіка, дисидента-«шістдесятника» Івана Дзюбу.

— Чи на часі ця книжка? Мені важко сказати. Я просто можу розповісти, як вона виникла. Спершу, кілька років тому, була книжка про Ліну Костенко, яка складалася з моїх міркувань, розповідей Ліни Василівни про своє життя і розмови її з Оксаною (Оксана Пахльовська, донька Ліни Костенко, культуролог — ред.).

Але це вже друге видання й, природно, матеріал наростиався. Ліна Василівна Й Оксана повірили у те, що це комусь потрібно, і що це може бути важливим і цікавим. Тож над цією книгою вже більше працювали вони, а я нічого не додавав до свого попереднього тексту.

І моя тут, якщо є невеличка заслуга, то тільки у тому, що я на тому першому початку переконав Ліну Василівну, їй Оксану мені у тому теж допомагала, що вона повинна розповісти про своє життя, викласти якісні міркування. Тому що поезію Ліни Костенко багато людей знає, але майже ніхто нічого не знає про її життя, про її біографію. Тим паче, як Ви знаєте, Ліна Василівна веде такий спосіб життя, досить усамітнений, вона не рекламує себе. І, так би мовити, її вихід у світ був тільки один раз, коли вона об'їздила багато міст України зі своїми виступами. А так...

— Я була на кількох таких зустрічах у Києві. Повні зали, чітке враження, що у людей була велика потреба у спілкуванні з Ліною Костенко.

Ліна Костенко: Я ж не публічна людина. Я звикла до тиші. Вимикаю телефон і піши.

Знаєте, колись Сteinbeck на якомусь симпозіумі ще давно, ще за радянських часів... Всі виступали письменники, говорили, говорили... Хотіли, щоб Steinbeck щось сказав. А він мовчав. Нарешті його витягли. Він сказав знамениту свою промову, яка складалася з трьох слів: «Письменник повинен писати!». Все! І сів. Сидить диявол

десь на Гіндукуші.
Вивчає звідти
всяку Божу твар.

Питає: — Гей!
Почім сьогодні душі?
Чому такий неякісний
товар?

У передгрії
зріють винограна.
Колиску моря
вітер колихнув. —

Во врем'я оно,
о, во врем'я оно! —
сказав диявол

і чомусь зітхнув...

Так хочеться якоїс' етики.
Пера, і пензля, і струни.
Якоїс' дивної поетики
в шляхетних німбах

сивини.
Натомість маєм
бздуру модню,

амбіції вистріпаний рюш.
І чорний викид сірководню

з отруєніх століттям душ.

(Оплески «Браво!»)

Так кажу ж: я не Алєгерова —

не треба мені кричати «Браво!».

— Зараз, зокрема у соці-

альних мережах, я часто бачу,

собою. Цінувати оце власне багатство емоційне, душевне, історичне. Не піддаватися на щось другорядне, на якісі відхилення цього історичного шляху, історичного вибору.

Ліна Костенко, її поезія — вона не пропагандистська, вона просто завойовує своєю справжністю, своєю душевною широтою, своїм емоційним багатством, глибиною думки. І це те основне, що можна черпати.

— А точністю поставлених

діагнозів? Фраза про «своїх,

які її продають» багатьом не

подобається.

— Так-так. Вона багато різкою сказала особливо в останніх своїх поезіях, в останніх віршах, багато про нас всіх. Багато сказала гострого, різкого. Але це продовження тієї великої традиції національної самокритики, яка була в нас від Івана Вишенського, від Шевченка, від Франка, від Лесі Українки. Вони не боялися.

Це — урок для нас, для всіх нас — не боятися бачити правду про самих себе і світ. Ми часом боймось, адже занадто багато тяжкого, прикого про себе говорити. Насправді, це не є якесь послаблення са-

Часом мені здається, що
існує якийсь мозковий
центр, що працює на
самоліквідацію цієї
держави, навіть не так
руками її ворогів, як
зусиллями власних тут
ідіотів...

ЛІНА КОСТЕНКО

Український контент

Ці слова можна писати на усіх фронтових знаменах. Щі слова зараз як точне визначення історичного моменту, в якому Україна перебуває.

— Так. Хоча, на жаль, досі, у нас завжди знаходився час на поразки. На превеликий жаль. Хоч у нас не повинно його бути.

Поезія Ліни Костенко виходить за межі якихось простих, очевидних істин. І хоч вона нікому нічого не нав'язує, вона дає дуже широке переживання життя, в якому є оте щось дуже важливе і вічне — важливе для всіх, та, що спровале враження на всіх.

— І самодостатність.

— І гідність, людська гідність у всьому цьому. Не якось зарозумілість, не чванькавтість, не вихвалення чи самовихвалення, а просто така елементарна, так би мовити, гідність незламна. Це — те дорогоцінне, що люди дуже відчувають і чого дуже потребують.

— Ви знаєте прекрасно поезію Ліни Костенко. Ви знаєте той шлях, який пройшла Україна. Які рятівні для України сенси у віршах Ліни Костенко? Що там такого, що може допомогти?

— Бути собою. І людині бути собою, й Україні бути

місів, не є якесь самодістство, це шлях до того самоочищення, яке дає силу.

Саме так поезію Ліни Костенко і можна розглядати. У ній дуже багато гірких слів, оскарження, особливо нашої сучасності, нашим сучасникам. Але в ній же набагато більше слів утвердження того доброго і великого, що давав наш народ, що давала наша історія.

— Ти, хто захоче прочитати цю книжку, що такого «корисного» для себе знайдуть там, такого, що дасті сили жити і рухатися далі?

— Я, може, не зводив би все аж до такого прагматичного — «що їм дасть». Я скажав би, що читач знайде у цьому багато такого, чого він не знов. Навіть якщо він і поезію Ліни Костенко знає, добре знає, то він побачить, по-перше (у книзі — ред.), спростування того мимовільного міфу про Ліну Костенко як відлюдницю, яка «вежу зі слововою кості» собі збудувала, там живе і нікого не підпускає, ні у що не втрачається, поза часом, поза оточенням.

— Мовляв: «Ліна окремо, Україна окремо».

— Це — велика неправда. Зовсім навпаки. Й у цій книжці можна прочитати, по-пер-

ше, масу інтерв'ю, які Ліна Костенко давала на різні злобденні — і на політичні, і на культурні — теми. І тоді можна побачити, наскільки вона широко бачила і відчуvalа це життя, як багато сказала про нас, про нашу сучасність, про наше життя у цих інтерв'ю.

І там, до речі, багато того, про що Ви питаете, того, на що можна опертися. Для прикладу. От пытають у неї: «Чому у нас були такі керівники, і інші керівники, і всі нібито обицяли і хотіли будувати Україну, а чого не виходить, не будується? Вона дає просту, але дуже глибоку відповідь. Каже: тому що «не можна будувати Україну, не люблячи її». Точно! Вичерпна відповідь.

Мається на увазі не ота така ритуальна любов. Бо хто ж не любить Україну? Всі люблять. Навіть вороги її люблять. Навіть вороги її люблять, Україну. Але йдеться не про таку ритуальну любов, а про ту любов, коли життя віддається.

Десь у неї є така фраза: «Кричали ледарі: «Дайте нам лідера!». Це теж не просто гра слів. Це — наш портрет, це ж ми продовжуємо думати, що от нам тільки одного браку — це лідерів, які нас поведуть і так далі. А про свою відповідальність ми не думаемо. От ми зараз бачимо, що ми всі вимагаємо боротьби з корупцією і так далі. Ну, ясно, що тут керівники повинні були б давати приклад. Але що маса людей на кожному кроці робить? Вони дають хабарі, вони беруть хабарі. Вони голосують за гречку, а потім мають претензії до тих, хто обрали. Але як ви обирали?! Як голосували? Це ж і є ті лідері, які кричали: «Нам лідера!», замість того, щоб самим якось формувати якіхось лідерів.

— А оптимізм?

— Оптимізм? Вам хочеться оптимізму. Звичайно, є оптимізм. І найбільший оптимізм у тому, що коли про щось чесно і відверто казати, то це вже ставати на оптимізму.

У поезії Ліни Костенко головне — це утвердження людини, утвердження людського благородства, утвердження здатності мислити, здатності сприймати життя, красу природи.

— А що розчинений у всьому заклик боротися, попри все, перемагати всупереч обставинам.

— Так. Так що оптимізм є. Просто це залежить від кожного з нас самих — знайти той оптимізм, відгукнутися на цей оптимізм. Набагато легше реагувати ж так: «Безнадійно все», бо ж прикро нас пригніти. І мало того, що обставини нас пригнічують, то ще і погане, важке є найпомітнішим, вражаючим, найбільш, так би мовити, доступним для свідомості. Але треба з цим протистояти. І треба знаходити інше — те, що дає сили, дає силу бути собою.

От Ліна Костенко була союзом завжди. І це приклад для нас. Життя ж у неї не легко складалося, скільки було важких випробувань, і звичайніх життєвських, зокрема. Про них знають найближчі її люди.

А скільки довелося її витерпіти різних нападок, скільки «казенної критики», «казенних претензій! Цілі десятиліття її не друкували. Вона, казали, мовчала. А насправді вона не мовчала. Вона працювала.

А це, знаєте, такі випробування, що не кожному під силу. Дуже багатьох це ламало. А скількох людей... це зламало.

Але не її. Не Ліну Костенко. Так що ця її сила духу — це теж урок великій для всіх.

Ірина ШТОГРІН

**Ліна КОСТЕНКО
БЕРЕСТЕЧКО**

(Фрагмент

з історичного роману)

* * *

МИ — ВОІНИ. НЕ ЛЕДАРІ.

НЕ ЛЕЖНІ.

І наше діло праведне й святе.

Бо хто за що,

а ми за незалежність.

Отож нам так і важко

через те.

ЧИ, МОЖЕ, МИ

НЕ ЛИЦАРІ БУЛИ?

Своє жіноцтво

шанувати не вміли?

Пани вино ім

з тухольки пили.

А ми у шапці

ніжененьки їм гріли.

Віки ідуть. А нам усе амінь.

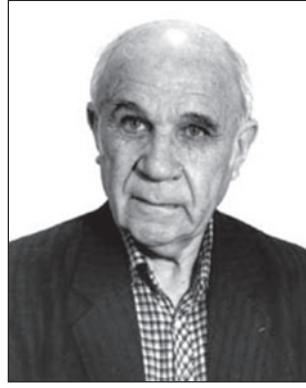
Нема спокою

між Дніпром і Бугом.

Вже стільки літ,</

ПРОБЛЕМАТИКА ТВОРУ ДМИТРА МАКАРОВИЧА ВІТЮКА «ЛЕДЕРИНОВІ ТЕКИ»

Студенти Кримського інженерно-педагогічного університету темами своїх наукових досліджень з української літератури обирають і ті, що присвячені творчості кримських україномовних письменників. У сьогоднішньому номері «Кримської світлиці» ми публікуємо статтю студентки IV курсу Кристини Радченко, присвячену романістці севастопольського прозаїка Дмитра Вітюка, зокрема, його роману «Ледеринові теки».

У статті розглянуто широке коло проблем, представлене у романі-трагедії Дмитра Макаровича Вітюка «Ледеринові теки». У творі зображене суспільне буття в Україні, а саме на Донеччині, в період з 1920-х до 1960-х років. Історичні факти Голодомору, репресій, розкуркулення та примусової політики русифікації, а згодом — воєнних та повоєнних часів тісно переплітаються у колі проблематики роману із загальнолюдськими морально-етичними питаннями власної гідності, честі, любові до Батьківщини, вірності. На конкретних прикладах із романом-трагедії у статті подається згубний вплив сталінського тоталітаризму та партійної ідеології на систему освіти.

Крим — край, багатий на видатних та талановитих людей. Серед письменників Криму особливе місце посідає справжній майстер слова — Дмитро Макарович Вітюк. Творчість севастопольського прозаїка захоплює сучасників. Твори Вітюка викликають непідробний інтерес, змушують замислитись, адже теми, герой та образи, які охивають на сторінках його книг, є вічними.

Вперше роман Дмитра Вітюка «Ледеринові теки» було надруковано коштом спонсора, тодішнього міністра освіти П. Таланчука 1994 року київським видавництвом «Український письменник». Багатопланові події роману, які охоплюють періоди з 1920-х до 1960-х років, розгортаються на тлі суспільного буття України. Канвоююючи сюжету стали спогади ділових осіб та документи, зібрани у ледеринових теках, які потрапили до рук автора. Слід також зазначити, що події, відтворені у романі «Ледеринові теки», добре відомі авторові. Він був не стороннім їх спостерігачем, свідком, а й особистою долею зв'язаний з ними [1, с. 6].

Роман «Ледеринові теки» осягається як різновид роману в новелах. Це — своєрідна мозаїчного типу структура, в якій поєднано 52 новели та мікроновели, що інколи сприймаються як стислі замальовки. Головні персонажі змальовані у взаєминах з іншими персонажами другого чи третього плану. Тому сюжет набуває розгалужено-го характеру.

Багатоплановість подій роману «Ледеринові теки» спричинює широке коло проблем, охоплене романом.

Тематично перша частина роману («ЛИХА ГОДИНА») відноситься до довінних часів, а саме: переду колективізації, розкуркулення, голоду, винищенню інтелігенції.

Проблема примусової русифікації, яку проводила правляча тоді компартія, червоною ниткою проходить через значну частину новел першої частини. Негативне ставлення до української мови проявлялось не лише у таких образливих назвах, як, наприклад, «малороссийская мова», «суконный язык» [2, с. 66–67], «хохлацкий язык» [2, с. 101], а ще і в тому, що русифікація паралізовувала діяльність української інтелігенції, заморожувала розвиток освіти. Так, вчителя Тищенка Бушкін засуджує за вживання української мови, прозиває його «петлюровцем», а саму мову — «тара-барщиной»; висловлює думки, що «нет ее в природе и никогда не было! А то, что хохлацкие интеллигентки выдают за так называемую мову, есть не что иное, как ими же до неизвестности исковерканный русский язык» [2, с. 161].

Саме під впливом русифікації, яка була важливою частиною ідеологічної пропаганди, колишній Терентьевін стає Терентьевім. У новелі «Терентьеві» Василь так аргументує свою позицію: «...У наші часи головне не в родинних відносинах, а у тому, хто на яких класових позиціях стоїть...» [2, с. 85].

Негативне ставлення до української мови та культури, національної само-бутності поглибується з поширенням русифікації. Якщо на початку твору ми ще бачимо більш-менш терпляче ставлення до української мови, то вже у новелі «Стручкове». Медаль Полі-Забілі...» перед нами змальоване село Стручкове, яке Панькові «запам'яталось тим, що, маючи одну назву, складалося з двох окремих сіл — українського і російського. Кожне мало свою сільраду, школу, крамниці...» [2, с. 106].

Окрім русифікації, важливим елементом ідеології партії була антирелігійна пропаганда. Релігію, як відомо, було проголошено «опіумом для народу». Спроба правлячої партії та її ідеологів розірвати міжні зв'язки людей з релігією, яку вони перейняли від ді-

дів-прадідів, не мала успіху, а навпаки, налаштувала людей проти влади, проти кощунства, яке творили безбожники. Так, неймовірно болісно сприйняло село Супрунівка зняття дзвонів з церкви. Активістом, першим, хто поліз знімати дзвони, виступає колишній Василь Терентьевіко, адже тепер для нього партія та її накази, сліпі прямування за лозунгами ідеології — основа його життя. Він спокійно, навіть із певним задоволенням розказує Якиму, як проходило зняття дзвонів. «Чоловіки мовчали, баби гласували... Та хто б звертав на них увагу? Ми, безвірники, робили своє...» [2, с. 88].

Але не всі люди змогли терпіти таке ставлення до дзвонів, як до релігійних атрибутів. Дзвонар Будимир Калістратович помер, мабуть, вважаючи своє життя без церкви порожнім, нікому не потрібним. Негативне ставлення до церкви та її певного впливу на освіту на селі висловлює Бушкін, почувши виконання «Вечірнього дзвону» під керівництвом вчителя Тищенка. Суть антирелігійної ідеології висловлена в таких його словах: «Законом страни церковь отдельена от государства, а школа — от церкви, а в Супруновке, при полном попустительстве от местного начальства, учителя, школьники и поповские мракобесы вступили в трогательное единение!» [2, с. 86].

Важливою проблемою в творі постає і питання освіти. Розповсюджуючи свій вплив на всі сфери життя народу, а насамперед на освіту, партія проводила ідеологічну чистку. Автором змальовані тяжкі долі справді обдарованих, талановитих та наухнених вчителів, які були далекі від правлячої ідеології, навчили щиро, виховували з дітей справжніх людей. Таких вчителів заміняла на місцях «сумлінними кадрами», які не сподівалися на діти не могли, окрім, звичайно, гарної партійно-ідеологічної пропаганди. Так відбулося з учителем німецької мови Умляютом, який «вмів зацікавити своїм предметом», буде ділкатною людиною, ніколи не докоряє учням, не розпікає...» [2, с. 52]. Повністю виконуючи свої прямі обов'язки, Умляют не зміг уникнути звільнення за «певні провини», про які ніхто і говорити не хотів. Місце вчителя посідає Левенець, який так пояснив дітям подальше вивчення німецької мови: «Німецьку викладатиму тепер я. Правда, я її ще не знаю. Втім, не біда, вчитимемо разом» [2, с. 52].

Слідом за Умляутою Дьогтєю, вчителя малювання, «уроки якого були захоплюючі цікавими» [2, с. 50], теж звільнюють за «певні провини». Спершу, Левенець ставить йому провину за викладання не за програмою. «Коли ж дізнаєвся про висловлювання щодо

вдачі майбутнього деяких учнів, звинуватив у недостойному радянського вчителя — занятті хіромантією...» [2, с. 52].

Важливе місце у творі постає також проблема розкуркулення, і пов'язані з нею боротьба із класовими ворогами та репресії. Автор детально змальовує репресії, які проводились за постановою партії. По селах організовувались комісії, які займались «обробкою селян», змушуючи їх приносити останнє до колгоспу, а за невиконання погрожували Соловками. Але ставлення селян до колгоспів було різним, якщо хтось охоче вступав до них, як, наприклад, дядько Кирей, проте бували і такі, що залишалися на позиціях «одноосібників», як, наприклад, дядько Якима Петро Верстовий.

Але партія не терпіла такого опору, Левенець оголосив Петра класовим ворогом. «Розкуркулили Петра раптово, вночі. Одразу вивезли вкупі з кількома іншими зарічанськими родинами...», «урвалось одвіку принадне вільною хліборобською працею буття сім'ї Якимового дядька, простелившись перед ним стражденний шлях у Соловки» [2, с. 138].

Від голоду помирають і близькі друзі Верстовового та Палія — Шкіль, Микола Вербія. Смерть останнього стає напрочуд символічною. Микола помирає під час виступу директорки. Слова, які вона промовляє, викликають у читача лише огиду, це слова нічим не прикритої брехні, спроба партії закрити людям очі на ті жахіття, які сама ж партія і спричинила. Та її ідеологія продовжувала заперечувати цей штучний голодомор.

Остряниця Клементина Юріївна на засіданні промовляє таке: «Останнім часом набули поширення балачки про буцімто виниклий голод. Не вірте їм! Нічого, крім злісного на клепу на нашу дійсність, у таких теревенях нема! Намовницьким балачкам про голод повинні давати рішучу відсіч. Голоду в країні нема і бути не може!» [2, с. 152–153].

Тема другої частини роману («НАШЕСТЬЯ») — воєнні та повоєнні роки. Знову ж таки історична лінія тісно сплітається із життям героя. Війна потребує особливої мужності, відваги. Справжніми героями постають Ганна Драбинка, яка за власним бажанням вирішила прямувати на фронт та стати хоча б чимось корисною; Зурап, який навіть після тяжкого поранення хоче знову відправитись на фронт, воювати за свою країну; Семен Стоба, який ціною власного життя знищує ворожий танк; Устим Туркай, герой громадянської війни.

Панько стають свідками страшених мук дітей, які залишились без батьків. Безідповідальні ставлення сільради до дітей не може не викликати обурення. На зауваження хлопців про те, що «діти недоглянуті, голодні, одне померло», Свирид відповідає такими словами, від яких стигне кров: «Так і що? Тепер багато хто помирає» [2, с. 127].

У новелі «Дровладдя». Возі-платформи. Хлорпікрін. Яким та Пантелеїмон вперше поглянули смерті в обличчя. Жахлива картина — наслідок несторного голоду — потім ще довгий час спливала в пам'яті у хлопців. «На двох вантажних возах-платформах везли високі купи чогось накритого вологом однічною росою брезентом. На третій платформі — брезенту не було. Те, що на перших двох приховувалось, тут було виразно видно. Вантаж складали людські трупи — чоловікі, жіночі, дитячі...» [2, с. 138].

Від голоду помирають і близькі друзі Верстовового та Палія — Шкіль, Микола Вербія. Смерть останнього стає напрочуд символічною. Микола помирає під час виступу директорки. Слова, які вона промовляє, викликають у читача лише огиду, це слова нічим не прикритої брехні, спроба партії закрити людям очі на ті жахіття, які сама ж партія і спричинила. Та її ідеологія продовжувала заперечувати цей штучний голодомор.

Роман севастопольського прозаїка Дмитра Вітюка — це роман-трагедія, перший роман в українській літературі, який змальовує Донеччину, не ту, вугледобувну, а просільську. Невічерпним джерелом досліджень постає багата тематична палітра роману. Роман розкриває та уточнює, майже оживлює історичні події своїх часів.

Творчість Дмитра Вітюка, а особливо його романи, які зазначає вчений-літературознавець і критик Михайло Вишняк, «це прimitне явище в українській літературі, і, хоч вони мають досить приязнну критику, все ж іще до кінця не оцінені і заслуговують на їхнє подальше дослідження і поцінювання» [1, с. 7].

Дмитрові Вітюку належить ще один цікавий роман — «Кремінний томагавк». І якщо події його «Ледеринових теків» відбуваються відносно недавно — з 20-х років минулого століття, то у «Кремінному томагавку» автор переносить своїх героїв то у давні часи палеоліту, то повертає їх у сьогодення. Проте порушені у романі проблеми заслуговують окремої розмови.

Кристина РАДЧЕНКО, студентка IV курсу Кримського інженерно-педагогічного університету

Список використаної літератури

1. Вишняк М. Я. Слово рідне українське сучасне. — Сімферополь: Таврія, 2011. — 228 с.
2. Вітюк Д. М. Ледеринові теки. — Київ: Український письменник, 1994. — 328 с.

Навіть якщо ми розійшлися з росіянами на століття, я все одно буду пам'ятати, яку чудову книгу про Мазепу написала історик з Петербурга Тетяна Таїрова-Яковлєва. А ще, переглядаючи історичний західний чи турецький серіал, я думаю про рукописи художнього роману про Хмельницького і Богуна, які знаходяться у столі пітерського історика. У ньому вона, напевно, дала волю не тільки інтелекту, а й творчій уяві, і в ньому українські степи і пороги, так само, як і Батурин, виглядають не менш близкуче, ніж османські палаці.

«Іван Богун — моз перша любов, — зізнається Таїрова-Яковлєва, яка побувала в Києві з презентацією українського перекладу своєї книги «Гетьман України» (збірка портретів гетьманів України). Ми всі думали, що її любов — це Мазепа, але Мазепа був пізніше. І тому, коли вона розповідає, як розшифрує стародавні рукописи (скоропис XVIII століття — складна штука), засинаючи і прокидаючись з думкою про цей фрагмент, який відкріє нові подробиці у долі гетьмана — то ти розумієш: так, це любов. А на підході ще одна книга про повсякденне життя Гетьманщини. Наступного дня після презентації перекладу «Гетьманів України» ми записали з Тетяною Таїрово-Яковлевою інтерв'ю.

— Я читала ваших «Гетьманів», і мене порадувало, що ви не включили туди Івана Скоропадського, який воював на боці Петра I проти Мазепи. Ви говорили, що це збірка портретів гетьманів непересічних, цікавих вам. Тож там Скоропадського немає, отже, ви теж не любите гетьмана, за участі якого Гетьманщина фактично стала Малоросійською колегією.

— Ну, взагалі-то, так. Але хочу сказати щось на його захист. Він перебував у дуже складних умовах, і важко сказати — чи міг хто-небудь на його місці що-небудь зробити. Але наступний гетьман показав себе принциповим. Він був наполегливим, а може, geopolітична ситуація для нього була трохи більш сприятливою.

— А якщо писати колективний портрет українського гетьмана. Ось я підкрасила би такі риси загальні. Вони релігійні (всі віруючі, всі жертводавці), освічені (майже всі після Києво-Могилянки), прагнуть до автономії, моногамні?

— Власне, так. Можна додати, що вони — сильні особистості, тому що в умовах і громадянської, і зовнішньої війни стати лідером такої спільноти, як Українське Гетьманство, було дуже не просто.

— Іноді, читаючи про ці усобиці, я запитую себе, чому все-таки гетьмані воювали один з одним. Вони не розуміли вагу державності чи були особисти амбіцій?

— Особисті амбіції переважували. Це однозначно. Це, якщо взяти події відразу після смерті Богдана Хмельницького, вперше відкрилася можливість стати не просто гетьманом, а правителем країни і, звичайно, особисті амбіції переважували. Було дуже багато зовнішніх спокус, тому що багато іноземних держав шукали можливість знайти своїх союзників і не скутилися на серйозні общини.

— Ви могли б нас більше ознайомити із книжкою про побут козацької старшини?

— Книга ось-ось вийде в Петербурзі. Називається «Повсякденне життя Українського гетьманства: традиції і дозвілля». У передмові я написала російським читачам, що треба відмовитися від стереотипів про українське козацтво. Це — результат конглітера праці, часто випадкових знахідок. Вона розглядає кілька напрямків. Один — повсякденне, невійськове життя старшини. Де вони жили, як виглядали їхні будинки, що вони одягали, якими були одяг, зброя, коштовності, а також де вони навчалися. Ще чим вони харчувалися, які у них були звички. Далі я кажу про дозвілля, як вони відпочивали, чим вони розважалися. І я пишу про те, що традиції українських родів виходили з литовського статуту, і все було орієнтовано на європейські принципи.

— А чим розважалися гетьмани?

— А вони розважалися і театром, і поезією, і музикою, тобто це були не ниці якісь розваги, а дуже високі. Це відповідало захопленням епохи бароко. Як вони одне одного вітали зі святами. Вони замовляли одне одному панегірики з гравюрами, такі от були подарунки. Книга розповідає, як вони ставилися до внесків у церкву, про загальну благодійність. Пишу про роль жінок в українському Гетьманстві. Роль української жінки була дуже висока — і юридично, і фактично вони дійсно залишили дуже серйозний відбиток. Я пишу про їхню участі в обідах і прийомах, показую це на великих кількості прикладів і кажу, що це характерно для того суспільства. Я використовувала книгу Тризни (полкового писаря Фоми Тризни — авт.), де він описує гріхи сучасників на основі тих даних, які отримував під час сповіді.

— Мені здається, що ваша книга показує не просто життя. Вона дає розуміння, що ми (точніше гетьмани) не були безпринципними людьми, які міняють кожні п'ять хвилин союзників. Просто вони намагалися зберегти від ворогів цей витончений світ і чудово організованій простір, який самостійно побудували?

— Так, звичайно, це насправді показує, що це була серйозна держава, в якій панували свої закони, свої традиції. Це — суспільство, яке позичало багато що і з Великого князівства Литовського, а потім створило своє особливе — ось саме традицію якісі закононі, як себе вести і т. д. Тому, безумовно, це була не випадкова військова якісі організація, це була абсолютно нормальна європейська держава. Навіть якщо потім у рамках автономії, все одно, безумовно... держава...

— Коли я читала вашу книгу, то мене зворнулося те, що Пилип Орлик намагався відродити Мазепу від союзу з Карлом. А Мазепа відповів йому: я роблю це заради ваших дружин і дітей, заради вас я все це роблю. Це просто лист, якому 300 років, а такі емоції викликає. Все-таки цей вчинок Мазепи був спричинений страхом, що Гетьманщина пе-

ніколи не втрачає присутності духу. Він мені дуже симпатичний — тим, що в ситуаціях, які вважаються безнадійними, він завжди знає вихід.

— Йдемо далі, Дорошенко — мрійник.

— Ну, можливо, так. На жаль, в реаліях життя мрійники не завжди, скажімо так, досягають самого того, чого вони хотіли.

— Самойлович. Він — гетьман, за яким Українська православна церква була анексована і передана Москві. Він був не норовливою людиною, не здатною прорахувати наслідки?

— Ні, не все так однозначно. Швидше, навпаки. Він чітко хапався за владу і будував дуже серйозні плани, щоб досягти своєї мети у владі. І реформи церкви, підпорядкування московському патріарху — для Самойловича це було ні що інше, як можливість збільшити свою особисту владу. Особиста влада була для нього першочерговим питанням. Хоча він зробив дуже багато, намагався об'єднати знову ж два береги і все-таки не віддати правий берег Речі Посполитії. І, власне кажучи, через це російська влада з ним і розправилася, власне, за таку тверду позицію в цьому питанні.

— Йдемо далі, гетьман Гоголь, для мене він — відкриття. В угоді, яку він передав полякам, 13 пунктів було присвячено церкви, включно з поверненням Української церкви Константинополю. Тобто після анексії вже наступний гетьман намагався повернути церкву до Константинополя...

— Я думаю, що це було пов'язано з тим, що практично одразу стало зрозуміло, які були серйозні розбіжності між українським православ'ям і московським православ'ям, саме з богословської точки зору, і це призвело до

**Тетяна Таїрова-Яковлєва,
історик, автор книг про Гетьманщину**

УКРАЇНСЬКІ ГЕТЬМАНИ РОЗВАЖАЛИСЯ ТЕАТРОМ, ПОЕЗІЄЮ, МУЗИКОЮ...

ретвориться на випалену землю.

— Так, це був остаточний поштовх. Мазепа добре розумів усі небезпеки, всі труднощі, які були на цьому шляху. Не дуже-то він довіряв шведам і прекрасно розумів, що вони іншої релігії, і що багато інших обставин. Але «наказ випаленої землі» став остаточним поштовхом для прийняття Мазепою рішення. А якщо брати якісі високі мотиви, що це для їхніх дружин і дітей, тому що він розумів, що ліквідація автономії от як раз буде етапом на шляху ліквідації самосвідомості, ідентичності, особливостей тих традицій, які там були. Тому що дійсно, якщо подивитися вперед, так сказати на другу половину XVIII століття, власне, так і сталося, все скінчилось ліквідацією Гетьманщини. Особливість, ідентичність козацької еліти і потім їхніх нащадків, вона, певна річ, нівелювалася.

— Я, читаючи вашу книгу, захотіла узагальнити і сказати про кожного гетьмана два слова. І хочу освіслити, а ви щоб доповнили або виправили.

— Давайте спробуємо.

— Отже, перший — Сагайдачний. Він твірний.

— Так.

— Другий — Хмельницький. Його образ вашими елітами подавався як возз'єднатель з Росією, а наші подавали його як зрадника. Але він — будівничий. Державник. Його березневі статті — робочий, перехідний, актуальній тільки на той момент документ — штучно зробили епохальним. Виправте мене, якщо є так.

— Все вірно. І я вважаю, що Хмельницький — це видатна людина, яка зуміла змінити долю Східної Європи. Це дуже мало кому з політичних діячів узагалі у світовому маштабі вдавалося. І те, що він приєднав Україну до Россії в той момент, — жодних інших геополітичних варіантів він не мав. У нього була можливість або загинути разом зі своїми прихильниками, або знайти ось такий компроміс.

— Виговський. Він ніби глава МЗС і розвідник при Хмельницькому. Ви пишете зворушливу історію про те, що вони з дружиною померли в один день.

— Є така легенда. Ну, напевно, він був недостатньо сильним чоловіком. Йому б трохи більше жорсткості, щоб бути лідером у такий ось дуже-дуже складний момент, який йому випав у історії. Виговський заслуговує дуже серйозної поваги: отримавши дуже серйозні преференції від Речі Посполитої, ставши сенатором, заможною і незалежною людиною, він все це кинув і спробував знову влаштувати змову, підняти повстання для того, щоб об'єднати Україну і зробити її єдину Гетьманщиною. Дуже мало людей протягом усіх століть можуть поступитися своїм особистим добробутом для того, щоб спробувати врятувати свою Вітчизну.

— Далі — Богун. Богун — він такий мачо.

— Богун — мачо. Він — людина абсолютно незвичайної особистості відваги і людина, яка

дуже важкого становища Української церкви. В принципі, тільки після смерті патріарха Іоакима ця ситуація звелася нанівець, коли українське духовенство стало охоронцями патріаршого престолу, і це вже було за Петра.

— Але козаки з анексією зрозуміли, наскільки ми освіченіші?

— Так, в Україні була набагато більш освічена церква, яка була орієнтована на реформу ще Петра Могили, а в московському православ'ї на той момент було заперечення реформ Нікона, які були, власне, зроблені за зразком Могили, і тому це, зрозуміло, викликало дуже серйозний конфлікт.

— Ви писали, що вони в Москві перехрещували після нашого хрещення у Києві. Це ж мракобісся. Ну як це — православний перехрещує православного?

— Так, я знаю, але ж на даний час в московському патріархаті теж хрестять обличинами і не вважають це ересь.

— Далі про Розумовського. Його чомусь нам завжди показують як зразок нашої чудової взаємодії з Росією. Як на мене, Розумовський був таким собі Попелюшкою, Роксоланою. Він для України був істотою марної і нешкідливою.

— Давайте, скажу щось хороше. Він дуже гідно витримав мідні труби, які на нього звалися. Він ніколи не забував про свій край, і з огляду на свою освіту, свою походження намагався зробити якомога більше добра для України. Не завжди це виходило. От, звісно, була його трагічна помилка — те, що він погодився ліквідувати митниці, це стало величним кроком на шляху ліквідації автономії. Але у всьому іншому, я вважаю, що ця людина прийнятні заслугами поваги. Це була дуже складна епоха, і доля українського гетьманства до того часу була вирішена верхівкою російської імперії. Він просто зміг, скажімо так, зробити цей кінець якнайменш болісним і прийнятні не кривавим.

— Скажіть, скільки росіян готові прийняти правду про Україну. Адже Гетьманщина не була в підручниках історії.

— Я думаю, до 10-ти відсотків населення. А серед інтелігencії більше. Прийнятні у вишівських підручниках ця історія є. Я отримав дуже багато від російських інтелігентних людей, які говорять про те, що вони відкривають для них історію України, що вони по-справжньому не підозрювали про це. Так що багато людей готові це сприйняти. На жаль, книжки дуже мало. 90% населення Россії взагалі не знають історію України. У них немає і шляхів дізнатися про неї, передач по телебаченню немає, популярної літератури немає. Вибачте, але свого часу у Україні треба було підг

ІКОНА ПОВЕРНЕТЬСЯ... РАЗОМ З КРИМОМ!

(Закінчення. поч. на 1-й стор.)

«Світлиця» вже не раз розповідала на своїх сторінках про вихідця з Кіровоградщини Миколу Йосиповича Москаленка — він постать колоритна, помітна в нашій кримській українській «діаспорі», учасник усіх наших «світличних» пісенних конкурсів, записав своїм коштом диск найпопулярніших українських пісень у власному виконанні. Справді, на такий широкий і жертовний жест здатна тільки

такої ж широкої і щедрої душі людини. Бо цінність його подарунка — не лише в якомусь матеріальному еквіваленті старовинної речі. Вдумайтесь лише: ця ікона пережила громадянську і дві світові війни, революцію, голодомори, колектизацію, розкуркулення і розцерковлення, всі оті культу, воївничі атеїзми, совєтівське мракобісся і т. ін. Щонайменше через два століття отаких випробувань Москаленки пронесли, берегли родинну реліквію, а ікона з ликом Христа, ніби віддачуючи за таку вірність, увесь цей час берегла їхній рід. «У мене досі стоїть перед очима картина, — згадує Микола Йосипович, — як бабуся, а вона дуже богоільна була, кожного вечора перед сном на колінах молиться перед цією іконою, цілує її. Вона вже так намолена нашим ро-

дом за ці довгі роки, що, мабуть, справді має якусь силу...».

Шкода, що рідіють наші кримські українські роди — ось і Микола Йосипович зазирає на материк.Хоча б на схилі літ хоче дихнути вільного повітря, бо бачить, що оте все в Криму закрутилося надовго, його віку може й не вистачити... Власне, через вік і кличе рідня — до Кіровограда чи Дніпропетровська, бо хто ж підтримає, допоможе, якщо, не дай, Боже, раптом щось...

«А за ікону нашу я тепер не переживаю, навпаки, вона тут, у Криму, потрібніша, он скільки українців, а дітвори скільки було сьогодні в церкві! — каже Микола Йосипович. — А ми її там, за Перекопом, будемо виглядати — і чогось мені здається, що вона до нас ще повернеться, ю обов'язково — з Кримом!».

Віктор РУДЕНСЬКИЙ
Фото В. КАЧУЛІ

КІЇВ ЧЕКАЄ ПЕРЕМОЖЦІВ

ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНОГО КОНКУРСУ
«МИ — ДІТИ ТВОЇ, УКРАЇНО!» ім. ДANIILA KONONENKA

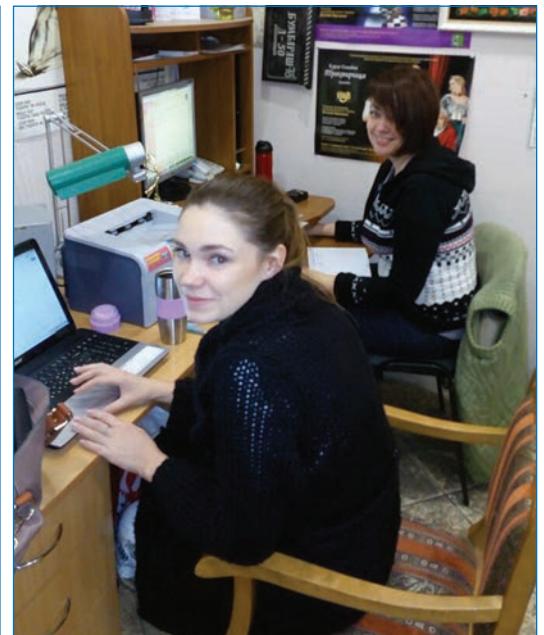
Перед Великоднем на Михайлівській площі у Києві з'явився ось такий писанковий «Тунель бажань», у якому треба доторкнутися до щонайменше 25 писанок — і твоє найзаповітніше бажання неодмінно здійсниться!

А бажання фіналістів Всеукраїнського літературного конкурсу «Ми — діти твої, Україно!» ім. Данила Кононенка, вважайте, вже здійснилися, адже сьогодні вони отримають у Києві свої нагороди (одна з них — унизу на фото). І Театр на Подолі, де проходить церемонія нагородження, готовий до прийому гостей: помічниці художнього керівника театру Віталія Малахова — Олеся Шарпіна та Дарина Назаренко (на фото) готові зустрічати переможців.

Отже, до СВЯТА ЮНОГО УКРАЇНСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНОГО СЛОВА — лічені години. Признаємося, щоб не мучили сумніви — чи доречно у ці страсні дні проводити такі заходи, — зайшли до Михайлівського собору порадитися зі священиком. Отець Феогност, уважно вислухавши, що це буде за захід, кому присвячений, в яких «страсніх» кримських умовах він проводився, для кого і ради чого, сказав: та це ж Божа справа, це ж для дітей, для душі!

Аж на душі полегшало... Тож з Богом — і до зустрічі, юні таланти України!

Фото Олександра ПОЛЬЧЕНКА

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! Оскільки жодних офіційних наказів або розпоряджень, що стосуються зміни формату випуску «Кримської світлиці», з моменту окупації Криму ми не отримували (а згідно з українським законодавством, такі рішення узгоджено приймаються лише співзасновниками засобів масової інформації або судом), продовжуємо готовувати до друку щотижневі номери газети і направляти їх до київської друкарні. Як і раніше, починаючи з 2002 року, на редакційному сайті щоп'яниці виставляється електронна версія тижневика, зокрема у pdf-форматі. Розміщену нижче інформацію про умови передплати «Кримської світлиці» та інших культурологічних видань продовжуємо публікувати як нагадування «борцям» за інформаційний простір України про їхні держслужбові зобов'язання перед читачами і державою. Редакція «KC»

O **ФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ** на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура я життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nnu.kultura@gmail.com**

